

Lari Lauanne

**”LOIMAAL OPPI KYL SEN,
ET MINÄ OLEN ARVOKAS
JA MINULLA ON ÄÄNI”**

Loimaan teatterin nuorten harrastajien
kokemuksia teatteriharrastuksen
vaikutuksista minäkuvaan

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä	Lari Lauanne
Työn nimi	”Loimaal oppi kyl sen, et minä olen arvokas ja minulla on ääni” Loimaan teatterin nuorten harrastajien kokemuksia teatteriharrastuksen vaikutuksista minäkuvaan
Toimeksiantaja	Loimaan seudun teatteriyhdistys ry
Vuosi	2021
Sivut	73 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Työn ohjaaja	Jaakko Pitkänen

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö käsittelee Loimaan teatterin nuortenryhmän entisten harrastajien kokemuksia teatteriharrastuksen vaikutuksesta heidän minäkuvaansa. Teatteri harrastuksena mahdollistaa useiden minäkuvan osa-alueiden kehittymistä. Työn tavoitteena oli saada vastauksia kysymykseen, miten Loimaan teatterissa harrastaneet nuoret kokevat harrastuksen vaikuttaneen minäkuvaansa. Vastauksista etsittiin tietoa harrastuksen vaikutuksista nuoren reaalinäkuvaan, ihanneminäkuvaan, normatiiviseen minäkuvaan, identiteettiin ja itsetuntoon. Tutkimus oli luonteeltaan laadullinen ja sen kohdejoukkona toimi Loimaan teatterin nuortenryhmän entiset harrastajat. Nuoria haastateltiin teemahaastattelulla, jotka toteutettiin etäyhteydellä ja äänitettiin. Aineisto analysoitiin teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

Tuloksista käy ilmi, että teatteriharrastus on vaikuttanut haastateltujen minäkuvaan laajasti ja vaikutus on ollut positiivista. Reaalinäkuva on vahvistunut ensisijaisesti sosiaalisesti, emotionaalisesti ja kognitiivisesti. Harrastuksen koettiin tarjonneen myönteistä muutosta myös fyysis-motoriseen reaalinäkuvaan. Roolityöskentelyn kerrottiin vaikuttaneen ihanneminäkuvaan ja identiteetin hahmottamiseen. Normatiiviseen minäkuvaan liittyen teatterista sai myös helpotusta epävarmuuksiin itsestä. Itsetunto vahvistui sosiaalisesti yhteenkuuluvuuden ja turvallisen ilmapiirin avulla, sekä suorituksellisesti esimerkiksi onnistumisen kokemusten myötä.

Johtopäätöksinä voidaan todeta harrastamisen Loimaan teatterissa muovanneen nuoren minäkuvaa tukemalla ihmissuhdetaitoja sekä vertaisuuden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksia, vahvistamalla tunnetaitoja ja käsitystä omista kyvyistä sekä kehittämällä nuoren empatiakykyä ja omaa identiteettiä tai ainakin sen pohdintaa. Kehityskohdista huolimatta työtä voi pitää validina ja se tuo ilmi uutta tietoa Loimaan teatterin nuorten harrastajien kokemuksista. Halutesaan Loimaan teatteri kykenee hyödyntämään tätä tietoa arvioidessaan ja kehittäessään nuorille suunnattua toimintaansa.

Asiasanat: minäkuva, harrastajateatterit, kokemukset

Degree	Bachelor of Humanities
Author	Lari Lauanne
Thesis title	"In Loimaa I learned that I'm valuable and I have a voice" Young people's experiences how theatre activities in Loimaa theatre has affected to their self-image
Commissioned by	Loimaan seudun teatteriyhdistys ry
Time	2021
Pages	73 pages, 3 pages of appendices
Supervisor	Jaakko Pitkänen

ABSTRACT

This thesis dealt with young people's experiences of how the theatre as a hobby in Loimaa theatre had affected their self-image. Theatre as a hobby makes possible for many parts of self-image to develop. The aim of the research was to find answers to the question "how do young people find pursuing theatre affecting their self-image". The answers were searched for the information about how the hobby has affected young people's realistic self-image, ideal self-image, normative self-image, identity and self-esteem. The research was qualitative and the target group of the research was youngsters who have pursued theatre as a hobby in Loimaa theatre. They were interviewed by means of a theme interview method. The interviews were conducted via a remote connection and they were recorded. The material was analyzed with a theory based content analysis.

Theatre as a hobby has affected the self-image of the interviewed youngsters positively. The realistic self-image has developed socially, emotionally and cognitively. They had also experienced that the physical-motoric real self-image has changed positively thanks to the theatre activities. Working with roles had affected the ideal self-image and the perception of identity. As to the normative self-image, theatre offered help for one's insecurities. The youngsters' self-esteem had strengthened socially by experiencing solidarity and a safe environment and their performing skills had improved by getting experiences of success.

It can be concluded that theatre activities in Loimaa theatre had affected to the youngsters' self-image by supporting relationship skills and experiences of peer support, strengthening emotional skills and the idea of one's capabilities and developing youngsters' ability to feel empathy and perceive the identity. Despite the targets for development this research can be regarded as valid and it introduces new information about young people's experiences of the theatre as a hobby in Loimaa theatre. The theatre can use this information when evaluating and developing their activities for youngsters.

Keywords: self-image, amateur theatres, experiences

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	NUOREN MINÄKUVA.....	8
2.1	Minäkuva, identiteetti ja itsetunto.....	8
2.1.1	Minä & minäkuva.....	8
2.1.2	Identiteetti & itsetunto	11
2.2	Minäkuvan rakentuminen nuoruudessa	14
2.3	Aikaisempia tutkimuksia minäkuvasta	18
2.4	Omat näkökulmavalinnat	21
3	HARRASTAJATEATTERITOIMINTA.....	23
3.1	Teatteri harrastuksena Suomessa	23
3.2	Loimaan seudun teatteriyhdistys ry	25
3.3	Teatteriharrastuksen vaikutuksia aiemmissä tutkimuksissa	26
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	29
4.1	Tutkimusongelma ja kohdejoukko.....	29
4.2	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä	29
4.3	Aineistonkeruun toteutuminen	31
4.4	Aineiston analyysimenetelmä	33
4.5	Aineiston analyysi	33
5	TULOKSET	36
5.1	Koetut vaikutukset reaalinäkuvaan	36
5.1.1	Sosiaalinen reaalinäkuva	37
5.1.2	Emotionaalinen reaalinäkuva	40
5.1.3	Suorituksellinen & fyysis-motorinen reaalinäkuva.....	43
5.2	Koetut vaikutukset ihanneminäkuvaan & normatiiviseen minäkuvaan	45
5.3	Koetut vaikutukset identiteettiin	48
5.4	Koetut vaikutukset itsetuntoon	51
5.4.1	Sosiaalinen itsetunto.....	51

5.4.2	Suoritusitsetunto ja yleinen itsetunto	55
6	POHDINTA	59
6.1	Teatteriharrastuksen vaikutukset minäkuvaan.....	59
6.1.1	Vertaisuuden, yhteenkuuluvuuden ja ihmissuhdetaitojen tukeminen	60
6.1.2	Tunnetaitojen ja omien kykyjen vahvistuminen.....	61
6.1.3	Empatian ja oman identiteetin kehittäminen	62
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja kehitysideat.....	64
	LÄHTEET	67
	LIITTEET	

Liite 1. Haastattelukutsu

Liite 2. Haastattelurunko

1 JOHDANTO

Teatteriharrastus pelasti elämäni. Näin kirjoitin kerran erääseen tehtävään, jossa oli tarkoitus kuvailla teatteritoiminnan vaikutusta itselle. Pohtivana ihmisenä olen reflektoinut elämäni aikana useasti, miten moninaisilla tavoilla teatterin harrastaminen nuorena on vaikuttanut siihen, kuka ja millainen minusta on ihmisenä sittemmin tullut. Vaikutus on ollut merkittävä. Tiedän myös useiden harrastuskavereideni päätyneen harrastuksen kautta jopa töihin teatterin pariin, tai ainakin harrastaminen on jatkunut aikuisikään asti. Mikä teatteriharrastuksessa on niin merkittävää nuorelle ihmiselle, että sen parissa koettuja asioita muistaa lämmöllä vielä harrastusvuosien jälkeenkin? Tätä kysymystä päädyin miettimään, kun muistelin omia harrastuskokemuksiani. Opinnäytetyön aihetta suunnitellessani oivalsin nopeasti, että työni tulee tietysti liittymään teatteriharrastukseen ja pohdintaan omasta itsestä, siis minäkuvaan.

Kuka ja millainen minä olen? Miten arvokas olen? Tällaiset kysymykset määrittävät valtavasti ihmistä itseään, ja näihin kysymyksiin pohditaan vastauksia erityisesti nuoruudessa. Minäkuva vaikuttaa ihmisen käsitykseen itsestään niin sosiaalisissa tilanteissa, tunteita käsiteltäessä kuin uusia asioita opittaessa (Aho 2005, 23). Sillä on siis suuri merkitys ihmisen elämään yleisesti. Minäkuvan moninaiseen käsitteeseen liittyvät myös identiteetti ja itsetunto, jotka ovat niin ikään isossa osassa ihmisen jokapäiväisessä elämässä. Vahva itsetunto esimerkiksi on yhteydessä hyvinvointiin, kuten parempiin elintapoihin ja kykyyn selvitä elämän stressaavista tilanteista (Kiviruusu s.a.). Vehkaoja mainitsee oman identiteetin pohdinnasta puolestaan olevan apua esimerkiksi hahmottaessa paikkaansa työelämässä (Pohjola 2018).

Nuorten harrastamisesta puhuttaessa ja sitä tutkittaessa pääpaino keskittyy edelleen nuorten liikuntaharrastuksiin (Valtion nuorisoneuvosto ym. 2018, 13). Esimerkiksi lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa (2018) liikuntaharrastuksia on käsitelty huomattavasti laajemmassa mittakaavassa verrattuna muihin harrastuksiin. (Hakanen ym. 2018, 15–51.) Liikuntaharrastuksissa lapset ja nuoret pitävät tärkeänä erityisesti sen tuomaa iloa, onnistumisen kokemuksia ja siellä mahdollistuvia vuorovaikutussuhteita (Markkanen 2018, 3). Liikunta-

harrastusten yhteydessä merkittävänä myönteisenä syynä harrastamiseen pidetään yleisesti myös liikunnasta saatuja fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia edistäviä vaikutuksia (mts. 39). On kuitenkin tutkittu, että myös luovilla harrastuksilla on merkittävä terveyttä edistävä vaikutus. Luova harrastus esimerkiksi tukee sosiaalista koheesiota, lapsen kehitystä, mielenterveyttä ja terveitä elämäntapoja (Fancourt & Finn 2019, 8). Teatteri harrastuksena mahdollistaakin nuorelle monenlaisten kykyjen vahvistumista. Se on sosiaalinen ympäristö, jossa esimerkiksi tunteiden käsittely, uuden oppiminen, pelkojen kohtaaminen ja niistä selviytyminen sekä erilaisiin rooleihin eläytyminen tarjoavat hyvin monipuolisen alustan minäkuvan kehittymiselle (Vehkalahti 2006, 33; Luostarinen 1999, 249; Suihko 1999, 143–145).

Loimaan teatterilla on erityinen paikka sydämässäni, sillä siellä aloitin teatteriharrastukseni. Miettiessäni opinnäytetyön toteutusta ajattelin aluksi, että olisi mielenkiintoista kartoittaa hieman laajemmin nuorten teatteriharrastajien kokemuksia. Olen itse ehtinyt harrastaa useammassakin teatteriryhmässä eri ikäisenä. Loimaan teatteri on kuitenkin pysynyt elämässäni lopulta pisimpään, vaikka roolini teatteritoiminnan parissa on vuosien aikana vaihdellut. Tämän vuoksi tuntui lopulta itsestään selvältä valita opinnäytetyön kohteeksi nimenomaan Loimaan teatterin nuoret. Tutkimuskohteen rajausta puoltaa myös se, että Loimaan teatterin nuorista harrastajista ei ole aikaisemmin tehty tällaista tutkimusta.

Opinnäytetyön tavoitteeksi muodostui siis selvittää Loimaan teatterin nuorten harrastajien kokemuksia teatteriharrastuksen vaikutuksesta heidän minäkuvansa. Tarkempi rajaus kohdistui opinnäytetyön edetessä vielä Loimaan teatterin entisiin nuoriin harrastajiin. Tutkimusotteeksi valikoitui laadullinen tutkimus, jonka aineisto koostettiin etäyhteyksin järjestetyillä yksilohaastatteluilta alkuvuonna 2021. Haastattelumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, ja aineistoa analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysimenetelmällä. Näiden tutkimuksellisten valintojen keinoin tarkoituksena oli kerätä nuorten kokemuksia harrastamisesta Loimaan teatterissa, ja miten nämä kokemukset ovat vaikuttaneet nuorten minuuden kokemukseen. Opinnäytetyössä minäkuvaa tarkastellaan eri minäkuvan osa-alueiden lisäksi identiteetin ja itsetunnon käsitteiden kautta.

Loimaan teatterin toiminta keskittyy pääasiassa nuoriin (Historia s.a.). Tämän vuoksi erityisesti nuorten kokemuksia avaava tutkielma on teatterin toiminnalle hyödyksi. Selvitettäessä kokemuksia, jotka ovat nuorten mukaan vaikuttaneet heidän käsitykseensä itsestään, voidaan opinnäytetyöllä tarjota tietoa nuoreen ja nuoren elämään liittyvistä teatteriharrastuksen vaikutuksista, joita ei pysty välttämättä nuoresta ulkoisesti havaitsemaan tai mittaamaan kovin selkeästi. Tällainen tieto on harrastajateatterille tärkeä osoitus siitä, millaisilla tavoilla toiminta nuoreen harrastajaan voi vaikuttaa. Tätä tutkimustietoa teatteri voi halutessaan hyödyntää kehittäessään nuorille suunnattua toimintaansa, tai viestissään siitä toiminnan ulkopuolisille tahoille.

2 NUOREN MINÄKUVA

2.1 Minäkuva, identiteetti ja itsetunto

2.1.1 Minä & minäkuva

Minään liittyvät käsitteet vaihtelevat ja kirjallisuudessa puhutaan ainakin minästä, minäkuvasta, minäkäsityksestä, minuudesta, minäkokemuksesta ja minätietoisuudesta. Näiden yhteydessä puhutaan myös esimerkiksi käsitteistä identiteetti, itsetunto ja itsetuntemus. (Aho 2005, 21.) Kaikkia näitä käsitteitä on selitetty hieman eri tavalla riippuen asian tarkastelukulmasta, mikä luonnollisesti vaikuttaa myös siihen, millainen selitys kyseiselle käsitteelle on annettu. Osittain samoista ilmiöistä saatetaan puhua siis eri käsitteillä joko kokonaan tai osittain.

Aho (2005) kuvailee minän olevan se, mitä yksilö itse näkee ja kokee. Oman minänsä ympärille yksilö rakentaa oman todellisuutensa, eli ihminen elää aina minästään käsin, joko sen tiedostaen tai sitä tiedostamatta. Persoonallisuudesta minä eroaa siten, että persoonallisuuden voi määritellä olevan se, mitä muut näkevät ja kokevat ihmisestä. (Aho 2005, 21.)

Minällä viitataan ihmisen todellisiin ominaisuuksiin (Aho 2005, 22). Minä koostuu kahdesta ulottuvuudesta: minästä kokijana ja tekijänä eli subjektina, sekä minästä objektina eli koettuna kohteena. Subjekttiivinen minä on mukana kaikessa, mitä yksilö tekee ja kokee, ja sitä on hankala arvioida. Objektivista mi-

nää sen sijaan pystyy ulkopuolelta tarkastelemaan yksilö itsekin. Objektiviiseen minään vaikuttaa myös se, miten muut ihmiset asennoituvat yksilöön. (Mt. 21–22.)

Minäkuva ja minäkäsitystä käytetään usein synonyymeinä. Tässä opinnäytetyössä olen valinnut käyttöön käsitteen minäkuva. Minäkuva poikkeaa yksilön minästä. Minä sisältää kaiken, mitä ihminen on, myös ne asiat, joita ihminen ei itsestään tiedosta tai jotka hän torjuu. Minäkuvaan nämä asiat eivät kuulu, mutta sen sijaan minäkuva voi koostua todellisten asioiden lisäksi sellaisista ominaisuuksista, joita ihminen kuvittelee itsellään olevan, vaikkei niitä oikeasti ole. Minäkuva on siis se kokonaisnäkemys, joka ihmisellä itsestään on ja minä puolestaan on todellisuus siitä, kuka ihminen on. Yleisimmin minäkuvan katsotaan koostuvan sekä kognitiivisesta että affektiivisesta näkökulmasta. Minäkuva rakentuu siis yksilön itsensä tuntemisesta (kognitiivisuus) ja itsensä arvioimisesta (affektiivisuus). Minäkuvaan vaikuttaa yksilön menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus sekä tämän arvot, asenteet, ihanteet ja tunteet. (Aho 2005, 22–23.)

Taulukko 1. Minään ja minäkuvaan liittyvät käsitteet ja niiden selitykset (Aho 2005, 20–25)

Käsite	Selitys
Minä	Se, kuka todella olen
Minäkuva	Kokonaiskäsitys siitä, kuka olen (realistisesti, ihanteellisesti ja moraalisesti)
Reaaliminäkuva	Käsitys siitä, kuka olen
Ihanneminäkuva	Käsitys siitä, millainen haluaisin olla
Normatiivinen minäkuva	Käsitys siitä, millaisena muut minua pitävät tai millainen minun halutaan olevan
Suoritusminäkuva	Käsitys siitä, millainen olen kognitiivisissa oppimistilanteissa (realistisesti, ihanteellisesti ja moraalisesti)
Sosiaalinen minäkuva	Käsitys siitä, millainen olen ryhmässä (realistisesti, ihanteellisesti ja moraalisesti)
Emotionaalinen minäkuva	Käsitys siitä, millainen olen tunteiltani ja luonteenpiirteiltäni (realistisesti, ihanteellisesti ja moraalisesti)
Fyysis-motorinen minäkuva	Käsitys siitä, millainen olen ulkoisilta ominaisuuksiltani (realistisesti, ihanteellisesti ja moraalisesti)

Taulukossa 1 jäsenetään minäkuvaan liittyviä käsitteitä. Minäkuva rakentuu reaaliminäkuvasta, ihanneminäkuvasta ja normatiivisesta minäkuvasta. Reaaliminäkuvalla tarkoitetaan todellista, tiedostettua käsitystä omasta itsestä. Se koostuu sekä vuorovaikutuksessa käytetystä ulkoisesta minäkuvasta että henkilökohtaisesta, esimerkiksi luonteenpiirteet sisältävästä minäkuvasta. Ihanneminäkuva kertoo, millainen yksilö haluaisi olla, eli millaiseksi yksilö kokee tarvetta muuttua ja kehittyä. Ihanneminäkuvaan kuuluu epärealistinen ihannekuva itsestä ja realistisempi tavoitekuva, jonka saavuttamiseen ihminen pyrkii. Lisäksi yksi osa ihanneminäkuva on moraalinen kuva, joka sisältää opitut moraalisäännöt, normit ja arvot. Näiden perusteella ihminen kokee sekä si-

säistä että ulkoista painetta muuttua tietynlaiseksi. Sisäinen paine liittyy ihaneminäkuvaan, mutta ulkoinen paine on eroteltavissa normatiiviseksi minäkuvaiksi. (Aho 2005, 23.)

Reaali-, ihanne- ja normatiivinen minäkuva jaetaan lisäksi suoritusminäkuvaan, sosiaaliseen minäkuvaan, emotionaaliseen minäkuvaan ja fyysis-motoriseen minäkuvaan. Näiden avulla voidaan tarkastella, millaisena ihmisen normatiivinen ja ihanneminäkuva näyttäytyvät reaalinäkuvaan verrattuna. Suoritusminäkuva kertoo ihmisen käsityksen itsestään kognitiivisia kykyjä vaativassa tilanteessa ja sosiaalinen minäkuva sosiaalisissa tilanteissa. Emotionaalinen minäkuva koostuu siitä, miten ihminen näkee tunteensa ja luonteenpiirteensä. Fyysis-motorinen minäkuva liittyy ihmisen käsitykseen ulkoisesta olemuksestaan. Lisäksi yksilöllä voi olla monia tilannekohtaisia minäkuvia, joiden merkitys voi vaihdella paljon. Yksilön hyvinvoinnin kannalta parasta on, jos yksilön minäkuva on mahdollisimman yhteneväinen todellisen minän kanssa. Tällöin yksilö tuntee itsensä ja pystyy paremmin olemaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Aho 2005, 22–24.)

Minäkuva on opittu kuva itsestä, joten se kehittyy tietynlaisena prosessina. Prosessi alkaa yksilön toiminnasta, jolla hän toivoo olevan tietty vaikutus muihin. Tämä saa hänet havainnoimaan muita. Toiset ihmiset arvioivat yksilön käytöstä ja tekevät siitä johtopäätöksensä, minkä jälkeen he johtopäätöksiinsä perustuen antavat yksilölle palautetta tämän toiminnasta joko sanallisesti tai elein. Tämän jälkeen yksilö vertaa palautetta minäkuvaansa ja tulkitsee palautteen sen valossa, sekä riippuen siitä, onko palautteen saaminen hänelle tärkeää, millaista palaute on ja haluaako yksilö saada palautetta. Halutessaan yksilö voi lopuksi palautteen avulla muokata ja kehittää minäkuvaansa ja itsetuntoaan, eli mukautua. (Aho 2005, 32–33.)

2.1.2 Identiteetti & itsetunto

Identiteetti on käsitys omasta yksilöllisyydestä, arvoista ja elämän päämääristä. Se määrittää, millaiset kokemukset yksilölle ovat merkityksellisiä ja miten ihminen käsittelee näitä kokemuksiaan. Osaksi identiteettiä kuuluu myös yksilön oma käsitys identiteetistään. Minäidentiteetti auttaa yksilöä tiedostamaan oman yksilöllisyytensä, mutta myös samankaltaisuutensa muiden kanssa.

Identiteetti mahdollistaa yksilöä tuntemaan pysyvyyttä omasta itsestään huolimatta ulkoisten piirteidensä tai käytöksensä muuttumisesta eri tilanteissa elämän eri vaiheissa. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa siihen yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön, jossa yksilö elää. Tästä huolimatta identiteetti on yksilöllinen ja siihen vaikuttavat yksilön biologiset ja psykologiset ominaisuudet, sekä yksilön sosiokulttuurinen kasvuympäristö. (Fadjukoff 2015b.)

Identiteetti muodostuu prosessissa, jossa olennaisinta on omien kiinnostusten, näkemysten ja arvojen pohdinta, sekä niihin sitoutuminen (Fadjukoff 2015a). Tätä prosessia James Marcia on jäsentänyt teoriassaan neljäksi tasoksi: epäselvä identiteetti, lainattu identiteetti, identiteetin etsintä ja saavutettu identiteetti. Erityisesti nuoruusikä nähdään identiteettikriisin eli identiteetin etsimisen aikana. (Lehtovirta & Peltola 2014, 109; Vuorinen 1997, 219.) Tavoitetilana pidetään eheää identiteettiä, eli tilaa, jossa ihminen on löytänyt vastauksen kysymykseen ”kuka minä olen?” (Vuorinen 1997, 208–209). Identiteetti ei välttämättä kehity kaikilla yksilön identiteetin tasoilla samassa tahdissa. Esimerkiksi työidentiteetti voi olla vasta muotoutumassa, kun parisuhdeidentiteetti on jo kehittynyt. (Fadjukoff 2015c.)

Siinä missä minäkuva on yksilön kokonaiskäsitys itsestä, itsetunto on yksilön kokemusta omista kyvyistään ja arvokkuuden tunteesta (Aho 2005, 24). Se on minäkuvaa herkempi vaihteluille. Erityisesti murrosikäisen itsetunto saattaa aialhdella, mutta toisaalta murrosikäiselle on osoitettu jo lapsuudessa vakiintuneen tietty perusitsetunto. Heikko tai vahva perusitsetunto vaikuttaa siihen, millaisina itsetunnon vaihteluita esiintyy murrosiässä. (Keltikangas-Järvinen 2017, 35, 37.)

Itsetunto koostuu yksityisestä ja julkisesta itsetunnosta, joista yksityinen on oma kokemus omasta arvostaan, ja julkinen se, mitä ihminen itsestään kertoo muille. Näiden itsetunnon puolien ollessa toisiaan vastaavat on ihmisen itsetunto yleensä hyvä. (Keltikangas-Järvinen 2017, 26.) Aho (2005) kuvaa itsetunnon koostuvan viidestä ulottuvuudesta: turvallisuuden tunteesta, itsen tiedostamisesta, yhteenkuuluvuuden tunteista, tehtävä- ja tavoitetietoisuudesta sekä pätevyyden tunteista. Näiden mukaisesti ihmisellä on hyvä itsetunto, kun hän tuntee olonsa vuorovaikutustilanteissa turvalliseksi, tunnistaa roolinsa ja

ominaisuutensa, pystyy samaistumaan johonkin ryhmään tai yhteisöön, kykenee vastuunottoon, ongelmanratkaisuun ja realististen tavoitteiden asettamiseen itselleen sekä kokee onnistumisen kokemuksia ja arvostaa itseään. (Aho 2005, 26–27.) Keltikangas-Järvinen (2017) erottelee itsetunnosta löytyviksi alueiksi yleisen itsetunnon, suoritusitsetunnon, sosiaalisen selviytymisen itsetunnon ja ihmissuhteisiin liittyvän itsetunnon. Yleinen itsetunto määrittää, minkä verran ihminen ylipäättään itseensä luottaa ja kokee selviytyvänsä elämässä. Suoritusitsetunto kertoo ihmisen luottamuksesta omiin kykyihinsä ja osaamiseensa, sekä itselleen asettamien tavoitteiden tasosta. Sosiaalisen selviytymisen itsetunto kuvaa, miten ihminen uskoo selviävänsä toisten seurassa, ja onko hänellä ystäviä. Ihmissuhteisiin liittyvä itsetunto sisältää lapsilla ja nuorilla suhteen vanhempiin, eli kokemuksen siitä, että lapsi on vanhemmilleen tärkeä ja häneltä ei odoteta liikoa. Aikuisilla tämä itsetunto näkyy hyvinä ihmissuhteina ja tyytyväisyytenä elämään. Itsetunnon eri piirteet ovat yleensä ihmisillä eri vahvuiset. Kenenkään itsetunnon jokainen osa-alue ei voi olla täysin hyvä eikä toisaalta täysin huono. (Keltikangas-Järvinen 2017, 29–30.)

Ihmisellä, jolla on hyvä itsetunto, on myös totuudenmukainen minäkuva itsestään. Tämä tarkoittaa, että ihminen tiedostaa sekä vahvat että heikot ominaisuutensa, mutta painottaa vahvoja. Ihminen, jolla on hyvä itsetunto, pystyy myöntämään heikkoutensa ja pyrkimään niiden parantamiseen ilman, että hänen itseluottamuksensa siitä kärsii. Itsetuntoon kuuluu myös kyky arvostaa muita. Ihminen, jolla on hyvä itsetunto, ei koe tarvetta vähätellä toisia. (Keltikangas-Järvinen 2017, 18, 21.)

Itsetunto on itsensä arvostamista ja itseensä luottamista, varmuutta itsestään. Itseään arvostava ja itseensä luottava ihminen esimerkiksi uskaltaa pitää puoliaan ja vaatia oikeuksiaan, on tyytyväinen suorituksiinsa ja uskoo voivansa vaikuttaa ratkaisuillaan elämäänsä. Hän kokee kykenevänsä kohtaamaan ongelmia sekä uskaltaa ottaa haasteita vastaan. Itsearvostus saa ihmisen ymmärtämään itsensä tärkeäksi sellaisenaan. Se rakentuu oman elämän kokemisesta merkitykselliseksi ja on riippumaton ulkopuolisten näkökulmista. Ihminen ei siis voi tuntea itseään arvokkaaksi vain, jos muut hänet sellaisena näkevät. Hänen on itse arvostettava itseään. (Keltikangas-Järvinen 2017, 19.)

Ihminen, jolla on hyvä itsetunto, ei ole riippuvainen muiden mielipiteistä tai kaipaa jatkuvasti muiden hyväksyntää. Hyvän itsetunto mahdollistaa olemisen omana itsenään ja omien ratkaisuiden tekemisen riippumatta muiden oletuksista tai toiveista. Hyvän itsetunnon omaava kokee pystyvänsä hallitsemaan elämänvalintojaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita omalla toiminnalla toisten tahallista loukkaamista, sillä hyvään itsetuntoon kuuluu myös kyky joustaa tarvittaessa. Hyvällä itsetunnolla varustettu ihminen sietää pettymyksiä ja myöntää virheensä, kuitenkin omaa itsetuntoaan menettämättä. Hyvä itsetunto auttaa ymmärtämään paremmin ympäristöään. (Keltikangas-Järvinen 2017, 21–22.)

2.2 Minäkuvan rakentuminen nuoruudessa

Nuorisolaissa (21.12.2016/1285) nuoreksi määritellään alle 29-vuotias henkilö. Kehityopsykologisesti tarkasteltuna nuoruuden ikävaihe määritellään hieman tarkemmin, mutta vaihtelua tarkkojen ikävuosien kohdalla esiintyy kuitenkin melkoisesti. Erilaisia kehitys- ja elämänkaariteorioita luoneet teoreetikot ovat pyrkineet jäsentämään nuoruutta esimerkiksi erilaisten kehitystehtävien ja -vaiheiden kautta. Nuoruuden ikävaihetta jäsennetään usein nuoren elämässä tapahtuvien fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten muutosten kautta.

Nuoruuden ajatellaan yleensä alkavan fyysisestä puberteettivaiheesta eli noin 10–12-vuotiaana. Suurimmassa osassa nuoruuden ikävaiheen teorioista viimeisimpien psyykkisten ja sosiaalisten kehitystehtävien ajatellaan päättyvän noin 22–25-vuotiaana (Vuorinen 1997, 202, 220.) Näin ollen nuoruuden ikävaihetta eläviksi voidaan paikantaa suunnilleen 10–25-vuotiaat. Yksilökohtaista eroavaisuutta saattaa kuitenkin olla paljonkin.

Nuoruusvaiheen muutokset kuljettavat yksilön lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruudessa keho muuttuu puberteetin myötä aikuisen kehoksi ja sukukypsäksi (Nurmi ym. 2014e). Nuoren ajattelu kehittyy, minkä seurauksena nuori pystyy pohtimaan asioita abstraktimmin. Tämän johdosta nuoren minäkuva saa uusia tasoja. Nuori kykenee suunnitelmallisemmin miettimään tulevaisuuttaan, laajentamaan maailmankuvaansa ja muodostamaan ideologioita. Myös moraali kehittyy, kun nuori alkaa paremmin ymmärtää toisten ihmisten näkökulmia asioihin. (Nurmi ym. 2014a.) Nuoruudessa sosiaaliset suhteet niin vanhempiin kuin kaveripiiriin muuttuvat. Kavereilta omaksutaan ajatuksia ja toimintatapoja,

vaikka toisaalta nuori on myös itse aktiivinen toimija valitessaan, kenen kanssa aikaansa viettää. (Nurmi ym 2014c.)

Nuoruuteen sisältyy muuttuvan sosiaalisen ympäristön vuoksi erilaisia kehitystehtäviä eli normatiivisia odotuksia nuoresta. Havighurstin 1940-luvun lopulla määrittelemät kehitystehtävät ovat tulleet laajasti tunnetuiksi. Hänen ajatuksensa mukaan kehitystehtävissä onnistuminen mahdollistaa hyvinvoinnin ja myönteisen kehityksen myöhemmin elämässä. Havighurst määritteli nuoruuden kehitystehtäviksi sukupuoli-identiteetin omaksumisen, suhteiden luomisen toiseen sukupuoleen, koulutuksen hankkimisen, työelämään ja perhe-elämään valmistautumisen sekä ideologian omaksumisen. (Nurmi ym 2014b.) Brandt ja Vuorinen (1997) puolestaan ovat määritelleet nuoruuden kehitystehtäviksi fyysisten ruumiinmuutosten ja puberteetin läpikäymisen, roolien etsinnän, identiteetin kriisivaiheen sekä identiteetin löytämisen (Vuorinen 1997, 210). Eriksonin psykososiaalinen kehitysteoria taas nimeää nuoruuden (13–17 vuotta) olennaiseksi kehitystehtäväksi eheän identiteetin muodostamisen ja varhaisaikuisuuden (18–24 vuotta) kehitystehtäväksi läheisyyden opettelun. Eriksonin mukaan eheä identiteetti mahdollistaa aitouden tunteen ja läheisyyden oppimisen puolestaan rakkauden tunteen. (Lehtovirta & Peltola, 2012, 114–115.)

Sekä Lehtovirta & Peltola (2012) että Vuorinen (1997) jakavat nuoruusiän kehityksen kolmeen vaiheeseen: ihmissuhteiden muutokseen, identiteetin etsintään ja minuuden sosiokulttuuriseen muutokseen (Lehtovirta & Peltola 2012, 161; Vuorinen 1997, 212). Ihmissuhteiden murros ajoittuu noin 12–15 vuoden ikään ja sen aikana nuori siirtyy vuorovaikutussuhteissaan lapsuudesta nuoruuteen. Murroksessa nuoren suhde vanhempiin vaihtelee jyrkästi tarvitsevan lapsen ja vanhempia kaikesta syyttävän itsenäistyvän teinin välillä. Vertaisuhteet ikätovereihin vahvistuvat jättäen vanhempien merkitystä nuoren elämässä taka-alalle. Ystävyysuhteiden kautta peilataan myös kehittyvää omaa seksuaalista identiteettiä. Nuori vertailee itseään paljon muihin samaa sukupuolta oleviin. (Vuorinen 1997, 212–214.)

Identiteetin etsinnän vaihe sijoittuu suunnilleen ikävuosiin 15–18 (Vuorinen 1997, 215). Vaihe edustaa nuorelle ennen kaikkea itsensä etsimistä ja uuden löytämistä. Nuorella on suuri tarve tulla hyväksytyksi ja kuulua joukkoon, ja

koska nuoren oma identiteetti on vasta muotoutumassa, nuori identifioituu erilaisten ryhmien kautta, joihin kokee kuuluvansa. (Lehtovirta & Peltola 2012, 162.) Vaiheeseen kuuluu vahvasti se, että omia ihastuksen ja vihastuksen kohteita hahmotetaan esimerkiksi ihannoimalla tai vastustamalla tiettyjä populaarikulttuurin ilmiöitä tai harrastuksia. Näiden kautta nuori hakee samaistumisen kokemuksia suhteessa muihin nuoriin. Itsensä etsimiseen kuuluu erilaiset kokeilut niin harrastuksiin, vapaa-ajanviettopoihin kuin ystävyys- ja seurustelusuhteisiin sekä seksuaaliseen kanssakäymiseen liittyen. Tavoitteidensa saavuttamisessa nuorta auttaa minäihanne. (Vuorinen 1997, 215–218, 220.)

Nuoruusiän viimeinen kehitysvaihe, minuuden sosiokulttuurinen muutos tapahtuu Lehtovirran ja Peltolan (2012) mukaan noin 16–18-vuotiaana, mutta Vuorisen (1997) tulkinnan mukaan noin 18–25-vuotiaana (Lehtovirta & Peltola 2012, 165; Vuorinen 1997, 220). Uskon, että ero näiden ikävuositulkintojen välillä riippuu siitä, mitä kaikkea vaiheen katsotaan sisältävän, ja toisaalta siitä, että kaikki nuoruuden kehitysvaiheet tapahtuvat ihmisille hyvin yksilöllisessä tahdissa. Minuuden sosiokulttuurisen muutoksen vaiheessa nuori pyrkii löytämään oman arvomaailmansa suhteessa ulkopuolisiin arvoihin ja normeihin (Lehtovirta & Peltola 2012, 165). Nuoren identiteetti alkaa saada muotonsa, kun nuori tässä vaiheessa alkaa hahmottaa omaa maailmankuvaansa ja elämäntavustaan. Jäsentynyt sisäinen maailmankuva mahdollistaa eheän identiteetin syntymisen. Omaan persoonaan vastaavan ideologian muodostuminen tapahtuu kulttuurisidonnaisesti, ja voidakseen erottautua vanhempiensa ideologiasta, nuoren on tärkeä pystyä kulttuurin kautta hahmottamaan edustavansa uutta sukupolvea. (Vuorinen 1997, 220–223.) Tämän vaiheen muutosten päätteeksi nuorelle muodostuu Vuorisen (1997) mukaan sosiaalisen minuuden minäkokemus, joka auttaa nuorta toimimaan aktiivisena jäsenenä yhteisössään sekä luomaan erilaisia vuorovaikutussuhteita (mts. 225). Nuoruudessa minäkuvaan alkaa vaikuttaa yhä enemmän sosiaaliset roolit ja ideologiat fyysisten piirteiden sijaan. Nuoren minäkuvaa määrittäviksi piirteiksi muodostuvat muiden antama palaute, samanikäisten hyväksyntä ja menestys koulussa ja urheilussa. Minäkuvalla on suuri vaikutus siihen, miten nuori toimii vaikeissa tilanteissa. (Nurmi ym. 2014d.)

Nuoren identiteetin rakentumiseen vaikuttavat ne roolit ja asemat, joihin nuori identiteettiään etsiessään päätyy. Tällaisia rooleja ja asemia esiintyy esimerkiksi ammatinvalintaan, ihmissuhteisiin ja elämänkatsomukseen liittyen. Marcian identiteettiteorian mukaisesti nuori käy identiteetin etsinnässä läpi vaiheet, joista ensimmäisessä nuori ei tietoisesti etsi identiteettiään, eikä sitoudu identiteettiratkaisuihin. Toisessa vaiheessa nuori sitoutuu ratkaisuihin ilman etsintää eli omaksuu ulkopuolelta käsin määrittyvää identiteettiä. Kolmannessa vaiheessa nuori etsii identiteettiä kuitenkin vielä päätyttyä ratkaisuihin. Saavutettu identiteetti on Marcian teorian mukaan vaihe, jossa nuori on sekä etsinyt identiteettiään että sitoutunut ratkaisuihinsa sitä koskien. (Nurmi ym. 2014d.)

Vaikka nuori saattaa vaikuttaa, varsinkin nykyisessä hektisessä ja pirstaleisten elämän osa-alueiden maailmassa, jo lähes aikuiselta, on hän oikeasti vielä keskeneräinen ja etsii itseään. Siksi on erityisen tärkeää, että nuori saa tarvitsemaansa aikuisen tukea ja apua. (Lehtovirta & Peltola 2012, 164–165.)

Vaikka noin 12–14-vuotiaan nuoren perusitsetunto on kohtalaisen pysyväinen, on nuori altis vaikutteille, ja erityisesti itsen kohdistuva arvostelu tuntuu usein nuoresta vaikealta. Mustavalkoinen ajattelutapa on voimakkaasti esillä ja syyt epäonnistumisiin nähdään usein itsen ulkopuolella. Nuori kokee tarvetta jäljitellä toisia ja mukautua muiden tahtoon. Jotta nuori pystyisi säilyttämään terveen itsetunnon, itsenäistymään ja muodostamaan oman identiteettinsä, on aikuisen pystyttävä häntä tukemaan. (Aho 2005, 36–37.)

Noin 16–19-vuotias tulkitsee minänsä suhdetta maailmaan ja suurin osa pyrkii mukautumaan. Ryhmään kuulumisen eli samanlaisuus ryhmän jäsenten kesken koetaan edelleen hyvinvoinnin edellytyksenä, eikä yksilöllisyyttä oikein vielä hyväksytä. Materiaaliset asiat, sosiaalinen hyväksyntä ja status ovat tärkeitä, eikä ristiriitoja juuri siedetä. Nuori tulkitsee kokemuksiaan edelleen voimakkaasti minänsä kautta, mutta kritiikin vastaanottaminen on jo helpompaa. Nuori kokee tarvetta itsensä hyväksymiseen. Hän tarvitsee edelleen aikuisilta emotionaalista tukea, vaikka haluaakin olla riippumaton. Luottamus itsen kuitenkin tässä vaiheessa on jo kasvanut, samoin kyky itsereflektioon on parantunut. (Aho 2005, 37.)

Nuorten aikuisten, eli noin 20–25-vuotiaiden, perusitsetunto on jo lähes täysin vakio, mutta minäkuva kehittyy edelleen. Tämän ikäinen nuori luottaa itseensä ja kykenee arvioimaan tilanteita aiempaa paremmin. Nuori näkee ja hyväksyy yksilöllisiä eroja ja erilaisia vaihtoehtoja, ja myös käyttäytyminen on tilansidonnaisempaa. Ryhmään kuulumisen koetaan kuitenkin edelleen tärkeäksi, kuten myös erilaisiin rooleihin sopeutuminen. Nuoren käsitys itsestään on jo melko realistinen omiin kykyihin nähden. Itsetuntoa vahvistavat erityisesti kohtaamiset erilaisten ihmisten kanssa, esimerkiksi koulutuksen kautta, ja vuorovaikutuksessa tärkeänä pidetään empaattisuutta. (Aho 2005, 38.)

2.3 Aikaisempia tutkimuksia minäkuvasta

Aiempiä tutkimuksia tarkastellessani havaitsin, että minäkuvaan, identiteettiin ja itsetuntoon liittyvät tutkimukset nivoutuvat usein johonkin kontekstiin, jonka valossa minäkuvaa ja sen ulottuvuuksia tutkimuksissa tarkastellaan. Näin olen on hieman hankala luoda aiempien tutkimusten pohjalta mitään yleispätevää kuvausta siitä, millä tavalla minäkuva, identiteetti ja itsetunto yleensä tutkimusten mukaan nuorilla kehittyvät tai millaiset asiat niihin vaikuttavat. Pyrin kuitenkin kokoamaan tässä joitakin tuloksia, joihin erilaisissa minäkuvaa käsittelevissä tutkimuksissa on päädytty.

Tässä opinnäytetyössä ei ole tarkoitus keskittyä siihen, millainen vaikutus teatteriharrastuksella on esimerkiksi tietynlaisessa elämäntilanteessa olevalle henkilölle, kuten päihdekuntoutujalle ammattiin opiskelevalle, tai johonkin vähemmistöön kuuluvalla henkilöllä, kuten sukupuoleltaan moninaiselle, maahanmuuttajalle tai kehitysvammaiselle. Tutkimukseni kohdejoukossa on monenlaisia elämäntilanteita läpikäyviä ja taustoiltaan moninaisia ihmisiä, mutta tarkoitus ei ole ennalta määritellä tietynlaista kohdejoukkoa näiden seikkojen perusteella. Tämän vuoksi olen pyrkinyt tarkastelemaan aiempia tutkimuksia, joissa ei ole ollut tarkoitus kovin täsmällisesti selvittää tietynlaisen taustan omaavien nuorten minäkuvaa, vaan tutkia nuorten minäkuvakokemuksia yleisemmin tai johonkin (taiteelliseen) harrastukseen liittyen.

Minäkuva on vahvasti läsnä nuoren elämän eri osa-alueilla, ja tutkimuksissa on selvitetty monenlaisten tekijöiden vaikutusta nuoren minäkuvaan, identi-

teettiin ja itsetuntoon. Esimerkiksi Fonsén & Tanila (2018) tutkivat opinnäyte-työssään sosiaalista mediaa ja minäkuvaa. Heidän aineistonsa mukaan nuoren minäkuvaan vaikuttavat paljon ystävät ja perhe sekä jonkin verran harrastukset ja sosiaalinen media (Fonsén & Tanila 2018, 25, 32). Hiidenveden (2009) tutkimustuloksista selviää median vaikuttavan pääosin kielteisesti nuoren tytön identiteetin kehittymiseen. Tytöt kokevat muun muassa painetta vastata kauneusihanteita ja esimerkiksi laihduttaminen oli monelle tuttua (Hiidenvesi 2009, 25).

Rajamäen pro gradu -tutkielmassa (2012) on selvitetty ammattiin opiskelevien nuorten minäkäsitystä (eli minäkuvaa). Tutkielmassa Rajamäki on jakanut minäkuvan identiteettiin eli siihen, kuka minä olen, itsearviointiin eli siihen, millainen minä olen sekä itsetuntoon eli siihen, kuinka arvokas olen, ja näiden avulla tutkinut ammattiin opiskelevien näkemyksiä minäkuvastaan. (Rajamäki 2012, 32–35.) Rajamäki on erotellut tutkimuksensa perusteella positiivisia ja negatiivisia minäkäsityksen tekijöitä perheeseen ja sukulaisiin, kavereihin, muihin ihmisiin ja asioihin, nuoreen itse sekä yhteiskuntaan liittyen. Hänen selivityksensä mukaan ainakin ammattiin opiskelevien nuorten minäkuvaan vaikuttavat positiivisesti muun muassa perheen apu, tuki ja kannustus, kavereiden kanssa vietetystä ajasta tuleva hyvä olo ja kavereilta saadut kehut, tunte mattomilta saadut kehut sekä esimerkiksi opettajat tai töissä kohdatut ihmiset, jotka ovat olleet tukena elämässä (mts. 38–42). Itseen liittyen nuoret mainitsevat tutkimuksessa tavoitteiden saavuttamisen, ahkeruuden ja armollisuuden itseä kohtaan luoneen positiivista minäkuvaa. Yhteiskuntaan liittyen minäkuvaan on nuorten mukaan vaikuttanut positiivisesti esimerkiksi musiikki, joka on ollut läsnä nuorten kaikenlaisissa tunnetiloissa, sekä Suomen jääkiekon MM-mestaruus, mikä vahvisti ainakin erään nuoren kokemusta suomalaisuudesta. (Rajamäki 2012, 43–44.)

Rajamäki (2012) toteaa perheessä saadun arvostelun tai epäluottamuksen vaikuttaneen negatiivisesti nuoren minäkuvaan. Myös päihdeongelmat, vanhempien ero tai sisarusten väliset kiistat voivat vaikuttaa. Kavereita kohtaan koettu huonommuudentunne sekä riidat ja muut konfliktit kavereiden välillä vaikuttavat nuoren minäkuvaan kielteisesti. Muita negatiivisesti minäkuvaan vaikuttavia asioita olivat tutkimuksessa muun muassa huono kokemus lapsuu-

dessa päiväkodin työntekijästä, vieraiden ihmisten huutelut, koulukiusaaminen, ankaruus itseä kohtaan, itsekurin puute ja yhteiskuntaan liittyen ikävien uutisten valtava määrä mediassa sekä median välittämät ulkonäköihanteet (Rajamäki 2012, 46–52). Tutkimuksessa ilmeni myös, että saman tarkastellun osa-alueen asiat ovat voineet vaikuttaa sekä positiivisesti että negatiivisesti nuoreen. Eräs Rajamäen pro gradu -tutkielmaan (2012) vastanneista nuorista esimerkiksi kertoo negatiivisen koulukiusaamiskokemuksen tuoneen positiivista itsevarmuutta, kun nuori sai kiusaamisen itse loppumaan. (Mt. 43.)

Haikosen (2011) ja Viljasen (2013) tanssimiseen liittyvissä opinnäytetöissä on saatu selville, että harrastuksen parissa nuorten fyysisen itsetunnon ja pätevyyden kokemukset ovat kasvaneet (Haikonen 2011, 30–31) ja nuoret ovat saaneet paljon uusia kokemuksia, joiden kautta he tiedostavat paremmin, mitä haluavat harrastukseltaan (Viljanen 2013, 48). Viljasen (2013) tutkimuksessa on myös noussut esiin harrastuksen kokeminen tunteiden kautta ja harrastuksen mieltäminen elämäntavaksi (mts. 49). Tanssiharrastuksen avulla nuoren itseilmaisuus, jaksaminen koulussa ja tanssissa kehittymisen kautta myös itsetunto ovat lisääntyneet. Harrastus on auttanut Viljasen (2013) tutkimuksessa nuorta myös sosiaalisuuden ja moraalisen ajattelun kehittämisessä. (Viljanen 2013, 46–47.) Tanssiharrastukseen liittyen myös Lähteenmäki (2011) on selvittänyt opinnäytetyössään harrastajien fyysisen reaalinäkökuvan ja ihanneinäkuvan hahmotusta, ja toteaa erikoiskoulutusluokkalaisten tanssin harrastajien fyysisten ihanne- ja reaalinäkökuvien olevan melko hyvin linjassa. Tutkimuksessa saamiensa vastausten perusteella Lähteenmäki tulkitsee tämän johduvan esimerkiksi siitä, että harrastuspaikka ei painota tietynlaista kehonkuvaa harrastaessa. (Lähteenmäki 2011, 35–37.)

Myös Hämäläisen ja Romppaisen opinnäytetyö (2013) digitaalisen tarinankerronnan mahdollisuudesta vahvistaa nuoren minäkuvaa päätytty tuloksiin, joiden mukaan digitarinan teon yhteydessä nuoret kokevat saaneensa uusia oivalluksia itsestään. He kertovat minäkuvansa vahvistuneen erityisesti uusien konkreettisten taitojen oppimisen sekä onnistumisen kokemusten saamisen ja omien vahvuuksien ja ominaisuuksien hahmottamisen kautta. Tällaisen vahvistumisen Hämäläinen ja Romppainen havaitsivat tutkimuksessaan vaikuttavan myös siihen, että nuori rohkaistuu muuallakin elämässään uudelleen toimijuuteen (Hämäläinen & Romppainen 2013, 40–42).

Räsänen (2015) on selvittänyt, miten nuoret tulkitsevat itsetunnon ja sen tukemisen keinoja. Tutkimuksen nuoret kuvaavat hyvän itsetunnon olevan esimerkiksi yksilön positiivinen asenne, rohkeutta ja uskallusta olla oma itsensä, tyytyväisyyttä itseensä sekä omien vahvuuksien ja heikkouksien tiedostamista. Huonoon itsetuntoon nuoret ovat tutkimuksen mukaan liittäneet muun muassa häpeän tunteen, negatiivisen asenteen, itseluottamuksen puutteen sekä itseensä tyytymättömyyden. (Räsänen 2015, 39–41.) Räsänen kuvaa nuorten pitäneen itsetunnon kannalta merkityksellisenä esimerkiksi rahaa, suhtautumista mediassa vastaan tuleviin ilmiöihin, yhteiskunnan ulkonäköpaineita, muilta saatuja kehuja ja kannustusta, perheeltä ja ystäviltä saatua positiivista huomiota ja itsensä tuntemista (mts. 45–49). Nuoret pitivät tärkeänä myös sitä, että heillä olisi joku luotettava ihminen, jolle puhua, ja joka voi rohkaista olemaan oma itsensä (Räsänen 2015, 47).

2.4 Omat näkökulmavalinnat

Tässä opinnäytetyössä helpottaakseni aineistonkeruuvälineen luomista sekä myöhemmin aineiston analysointia, tuloksien esittämistä ja johtopäätöksien tekemistä, olen muodostanut minäkuvaan liittyvästä teoriasta kokoavan kuvan.

Lari Lauanne 2021

Kuva 1. Opinnäytetyössä käytetty minäkuvan määritelmä (Lauanne 2021)

Kuvassa pääkäsitteenä toimii minäkuva, jonka näen koostuvan identiteetistä, kolmesta erilaisesta minäkuvasta sekä itsetunnosta. Määritelmän identiteetti rakentuu kysymyksen ”kuka olen” ympärille ja koostuu niistä näkemyksistä ja arvoista, jotka yksilö kokee itselleen tärkeiksi ja itseään kuvaaviksi. Tämä identiteetin määritelmä pohjautuu pääosin Fadjukoffin (2015) kirjoituksiin. Kolme minäkuvaa rakentuvat Ahon (2005) reaali- ja ihanneminäkuvan sekä normatiiviseen minäkuvan jäsenyyksien pohjalta vastaten kysymykseen ”millainen olen”. Nämä minäkuvat sisältävät tämän jäsenyykseni mukaan oppimiskykyihin, sosiaalisiin kykyihin ja tunteiden taitoihin liittyvät minäkuvat ja ulkomuotoon liittyvän fyysis-motorisen minäkuvan. Opinnäytetyössä käytetyn minäkuvan määritelmään kuuluu myös itsetunto, joka vastaa kysymykseen ”miten arvokas olen”. Itsetunto jakautuu tässä esittämäni näkemyksen mukaan yleiseen itsetuntoon, suoritusitsetuntoon ja sosiaaliseen itsetuntoon, joista suoritusitsetuntoon sisältyy myös tavoitetietoisuus ja pätevyyden tunne, ja sosiaaliseen itsetuntoon turvallisuudentunne, käsitys omista rooleista ja yhteenkuuluvuuden tunne. Tämä tulkinta perustuu Keltikangas-Järvisen (2017) ja Ahon (2005) näkemyksiin.

3 HARRASTAJATEATTERITOIMINTA

3.1 Teatteri harrastuksena Suomessa

Teatteriharrastuksessa käytetään draaman eli teatteri-ilmaisun keinoja. Tämä tarkoittaa, että toiminnan tarkoitus on ensisijaisesti tuottaa tekijälleen kokemus, vaikka tuotoksena tehtäisiin myös esitys yleisölle (Vehkalahti 2006, 30). Kokemuksen Vehkalahti (2006) yhdistää kokijaan ja tämän tunteisiin sekä kehoon ja aisteihin yhteydessä olevaksi asiaksi. Juuri omakohtaisten kokemusten avulla voi teatteriharrastuksessa tutkia itseään ja ympäristöään. (Vehkalahti 2006, 31.) Draaman kautta yksilö pystyy tarkastelemaan myös itseään suhteessa ympäröivään maailmaan, ja omaa tapaansa kommunikoida yhteisöissä (Asikainen 1999, 215).

Draamassa olennaista on, että yksilö tiedostaa toiminnan olevan samaan aikaan kuvitteellista ja todellista. Roolit ja tilanteet draamatyöskentelyssä ovat kuvitteellisia, mutta oikeat ihmiset työskentelevät draaman keinoin oikeassa elämässä. Tämän ymmärtäminen mahdollistaa kuvitteellisen toiminnan reflektion tosielämässä ja siitä oppimisen. (Asikainen 1999, 217, 219.)

Teatteri-ilmaisun moninaiset toteutusmahdollisuudet tarjoavat todennäköisemmin onnistumisen kokemuksia osallistujille (Vehkalahti 2006, 33). Draamatilanteissa saatu palaute auttaa yksilöä muodostamaan käsitystä itsestään, mikä mahdollistaa onnistumiskokemuksia. Tunne onnistumisesta vahvistaa jälleen yksilön pystyvyyden tunnetta ja uskallusta asettaa tavoitteita ja haastaa itseään, ja näin saada lisää merkityksellisiä kokemuksia. (Luostarinen 1999, 249.) Draaman keinoin voidaan vahvistaa erilaisia kognitiivisia kykyjä, kuten esimerkiksi kielitaitoa. Teatteri-ilmaisuun liittyy olennaisesti harrastuksen parissa koetut uudenlaiset tilanteet ja niiden aiheuttama epävarmuus ja epäonnistuminen. Näiden kohtaaminen antaa valmiuksia kohdata samoja kokemuksia elämässä muutenkin. Draaman avulla yksilö voi turvallisesti tutustua myös omiin negatiivisiin ja vaikeisiin tuntemuksiinsa. Näin yksilön ymmärrys itsestään ja emotionaalinen hyvinvointi kasvavat, mikä auttaa muiden kohtaamisessa. (Vehkalahti 2006, 33.) Teatteriharrastuksessa olennaista on, että toiminta tuottaa harrastajalleen iloa. Sen kautta itsen kehittäminen, yhdessä te-

keminen ja uuden oppiminen itsestä, muista ja maailmasta muuttuvat mielekkääksi. Tutkimukset myös osoittavat, että ihmisen elämänlaadun ja terveyden kannalta yhteinen ja mielekäs toiminta on tärkeää. (Mt. 41.)

Teatteri-ilmaisussa työskennellään paitsi oman itsen myös ryhmän kanssa, minkä vuoksi sen avulla pääsee harjoittelemaan yhteisöllisiä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettelemaan erilaisten ihmisten kanssa toimimista (Lintunen 1999, 113). Draaman keinot kasvattavat esimerkiksi kykyä muodostaa luottamuksellinen suhde toiseen ihmiseen, huomioida muita ja toimia ryhmässä (Vehkalahti 2006, 36). Teatteriharrastusryhmässä nuori pääsee usein myös kokemaan yhteenkuuluvuutta ja saa vertaistensa hyväksyntää (Toivanen & Turpeinen 2009, 130).

Teatteri-ilmaisu tukee uuden oppimista toimimalla prosessina, joka lähtee omasta kokemuksesta ja siirtyy sen reflektoinnista aktiiviseen toimintaan. (Lintunen 1999, 113). Draamaprosessissa mahdollistuu myös taitojen kartuttaminen, kuten vieraan kielen vahvistaminen. Teatteri mahdollistaa useita tilanteita kehittää vieraan kielen taitoa. Vieraskielisen näytelmän tai teatteriharjoitteiden parissa työskenneltäessä vieraan kielen käyttö saa koulutuntia syvemmän kontekstin: näytelmätekstin ymmärtäminen ja opetteleminen eri kielellä ovat merkityksellisiä näytelmän jatkoharjoittelun kannalta. Samalla ne kehittävät kielen oppimista ja omaksumista. Teatteri tarjoaa lisäksi ympäristön kielen puhumisen kehittämiseksi. (Raquel 2015, 86–87, 89.)

Draaman kautta harrastaja pääsee myös kokeilemaan erilaisia rooleja. Koska roolit ovat olennainen osa ihmisen identiteettiä, roolikokeilut turvallisessa ympäristössä harrastajateatterissa voivat helpottaa oman identiteetin muotoutumista myös reaali maailmassa. Ihmisillä on monia erilaisia rooleja myös tosielämässä, joten rooleista toiseen vaihtaminen teatteriharrastuksessa auttaa yksilöä roolien välillä tasapainottelussa myös harrastuksen ulkopuolella. Roolikokeiluiden avulla on helppo myös turvallisesti laajentaa omaa käsitystä muista pääsemällä kokeilemaan reagoitua muihin erilaisissa rooleissa, ja kokemaan muiden reagoitua erilaisiin itsen esittämiin rooleihin. Yksilön sosiaalisen todellisuuden käsitys kasvaa. (Suihko 1999, 143–145.) Draamatyöskentelyssä ei voi tarkastella liian kriittisesti omaa toimintaansa työskentelyn aikana ilman, että se vaikuttaa heikentävästi toiminnan laatuun. Tämä auttaa yksilöä

oppimaan eroon liiasta arjessa toimintaa estävästä itsekritiikistä (Asikainen 1999, 222).

Minäkuvan kehittymisen kannalta on olennaista, että teatteri-ilmaisun ohjaaja toimii yksilöä kunnioittaen ja kannustavasti arvioiden. Ohjaajan tulee ymmärtää, että harrastajalle draamassa tärkeintä ovat prosessit, joita työskentelymuoto yksilön minäkuvan kehittymiselle mahdollistaa. Ohjaajan on osattava ohjata siten, että yksilöt kokisivat työskentelyilmapiirin luottamuksellisesti, mikä mahdollistaa heille omien kokemusten ja ajatusten jakamisen. Ohjaajan on myös kyettävä pitämään toiminta turvallisena osallistujille. Tämä tarkoittaa esimerkiksi syrjivän tai dominoivan käyttäytymisen kitkemistä ryhmästä. (Luostarinen 1999, 241.)

3.2 Loimaan seudun teatteriyhdistys ry

Loimaan seudun teatteriyhdistys ry aloitti toimintansa LUIKERO-nimisenä lapsille suunnattuna luovan ilmaisun kerhona vuonna 1982. Harrastajanuorten varttuessa ja tavoitteiden muuttuessa vaativammiksi kerhosta rekisteröitiin Loimaan Seudun Teatteriyhdistys vuonna 1987. Valtaosa harrastajista oli lapsia ja nuoria, minkä vuoksi Loimaan teatteri on mielletty pääasiassa lapsi- ja nuorisoteatteriksi, vaikka teatterissa harrastaa myös aikuisia, jotka tekevät näytelmiä aikuisyleisölle. Nykyään Loimaan seudun teatteriyhdistys ry:n alle kuuluu Loimaan teatterin lisäksi myös vuonna 1980 perustettu Kertunmäen kesäteatteri. Vuonna 2001 teatteri sai omat tilansa lavoineen, katsomoineen ja harjoitus-, meikki- sekä puvustuhuoneineen Loimaan vanhaan nahkatehtaaseen (nykyinen Vesikoskitalo). Teatterin merkittävin tehtävä on tarjota Loimaan seutukunnan alueella mahdollisuus kouluttautua ilmaisutaitolajeissa. Olennaista on myös tehdä teatterissa käymisestä tuttua seutukunnan asukkaille lapsesta asti, ja näin totuttaa kulttuurin piiriin. (Historia s.a.)

Vuonna 2009 Loimaan teatteri palkittiin Lapsen päivän -palkinnolla esimerkillisestä lasten ja nuorten taidekasvatustyöstä. Vuodesta 2011 alkaen teatterin nuorilla on ollut myös mahdollisuus osallistua kansainvälisiin Erasmus+ -nuorisovaihtohankkeisiin. Hankkeissa Loimaan teatteri on tehnyt yhteistyötä muun muassa irlantilaisen County Limerick Youth Theatren sekä itävaltalaisen Bion-

dekBühne-nuorisoteatterin kanssa. (Historia s.a.) Teatteri on ollut myös mukana lukuisissa Loimaan seutukunnan alueen projekteissa, esimerkiksi Taiteen edistämiskeskuksen tukemassa monikulttuurisessa teatteriprojektissa, jossa kantaloimaalaiset nuoret tutustuivat loimaalaisten pakolaistaustaisten nuorten kanssa teatterin keinoin (Projektit s.a.). Suurin osa lasten ja nuorten teatteritoiminnasta Loimaan teatterilla kuuluu nykyään Loimaan työväenopiston alaisen teatteritaiteen perusopetuksen piiriin. Tämä puolestaan on osa valtakunnallista taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmaa. (Teatteritaiteen perusopetus s.a.)

3.3 Teatteriharrastuksen vaikutuksia aiemmissä tutkimuksissa

Teatteriharrastuksen merkityksestä nuorelle on tehty useita sekä kehittämistyönä toteutettuja että tutkimuksellisia opinnäytetöitä. Kattavin yleisellä tasolla teatterin harrastamisen motiiveihin perehtynyt tutkimus lienee Sinivuoren (2002) väitöskirja teatteria harrastavien motiiveista. Tässä osiossa keskityn kuitenkin aiheesta tehtyihin opinnäytetöihin, joissa on käsitelty täsmällisemmin teatteriharrastuksen merkitystä minäkuvalle, identiteetille ja itsetunnolle. Pääasiassa tietoa on kerätty haastattelemalla teatterinuoria. Jonkin verran on hyödynnetty myös teatteriesityksen tekoprosessissa ohjaajana kerättyjä havaintoja nuorten toiminnasta. Näissä tutkimuksissa teatteriharrastuksen merkitystä on lähestytty esimerkiksi nuoren itsetunnon, roolien, ryhmäytymisen ja sosiaalisten taitojen näkökulmasta. Suurin osa tutkimuksista on tehty jonkin tietyn harrastajateatterin toimintaan liittyen. Loimaan teatterin nuorista harrastajista ei ole aiemmin tehty tutkimusta.

Tutkimuksissa teatteriharrastus tukee identiteettiä, minäkuvan kehittymistä ja terveen itsetunnon muodostumista sekä yksilötasolla että yhteisöön liittyvällä tasolla. Ainakin Utter (2019), Orava (2019), Hiekkalinna (2018), Komlosi (2013) ja Saarela (2010) ovat saaneet opinnäytetöissään samankaltaisia tuloksia siitä, että teatteriharrastuksen parissa yksilö saa yhteisöllisyyden ja joukkoon kuulumisen kokemuksia (Utter 2019, 39; Orava 2019, 35; Hiekkalinna 2018, 24; Komlosi 2013, 28; Saarela 2010, 35). Saarelan (2010) mukaan teatterin avulla harrastajat ovat löytäneet uusia ihmissuhteita ja kohdanneet samanhenkisiä ihmisiä, joilta ovat saaneet vertaistukea. Harrastajat kokevat

tulleensa hyväksytyksi omanlaisinaan persoonina ja kuvailevat harrastusporukkaa hyväksi. (Saarela 2010, 28, 36, 44.) Hiekkalinnan (2018) mukaan nuoret ovat kuvanneet harrastusryhmästä tulleen heille tärkeä, ja että he kokevat kuuluvansa osaksi harrastusryhmää (Hiekkalinnna 2018, 24). Teatteriharrastuksessa tärkeänä pidetäänkin myös mahdollisuutta nähdä siellä kavereita ja ystäviä (Kallanto 2010, 27). Utterin opinnäytetyössä (2019) nuoret mainitsevat teatteriharrastuksessa olleen tärkeää yhteisten tavoitteiden eteen työskentelemisen ja ylpeyden yhdessä saavutetuista päämääristä. Myös mahdollisuus tehdä produktioita itselle tärkeistä aiheista on ollut merkityksellistä. Nuoret ovat kokeneet itsensä hyväksytyksi ryhmän jäseneksi ja saaneensa harrastuksesta ihmissuhdetaitoja muuhunkin elämään. (Utter 2019, 35–37, 40, 47.) Ryhmään kuulumisen, ryhmänä työskentely ja ryhmässä hyväksytyksi tuleminen, sekä harrastuksen kautta löydetty ystävät ja saavutetut ihmissuhdetaidot vaikuttavatkin lisäävän yksilön itseluottamusta (Orava 2019, 35; Saarela 2010, 39) ja myös nähdä ja kuulla tulemisen kokemusta (Utter 2019, 35; Hiekkalinnna 2018, 24).

Teatteri-ilmaisu mahdollistaa harrastajalleen myös tunteiden ilmaisua ja käsittelyä sekä oman elämän reflektointia. Teatteriharrastuksen parissa muun muassa koetaan erilaisia tunteita ja mahdollistetaan myös tunteiden purkamista (Saarela 2010, 28, 43). Nuoret kertovat voineensa teatterissa ilmaista vapaasti itseään ja kokea tunteita, joita muussa elämässä ei välttämättä pysty kokemaan. Turvallinen ryhmä on mahdollistanut tunteiden tuomisen esiin turvallisesti. Näiden kokemusten ja taitojen kautta esimerkiksi yksilön itsetuntemus paranee. Sallittu tunteiden tunteminen vahvistaa myös identiteettiä. (Utter 2019, 43, 46, 50, 53.)

Tunteiden kanssa työskentelyyn liittyen olennainen osa teatteriharrastusta on roolityö. Roolien kautta teatterin harrastaja voi esimerkiksi uskaltautua kokeilemaan jotakin, mitä ei omana itsenään uskaltaisi tai voisi (Savikurki 2019, 18). Nuoret myös kokevat, että erilaisten roolien ottaminen mahdollistaa asioiden tarkastelun uudella tavalla, ulkopuolisen silmin (Hiekkalinnna 2018, 29). Tutkimuksissa harrastajat puhuvat roolityön helpottaneen empatian kokemista eli ”toisten saappaisiin” astumista (Utter 2019, 37; Saarela 2010, 38). Myös toisten arvostus on kasvanut (Orava 2019, 35). Teatteri vaikuttaa opettavan lisäksi monenlaisia sosiaalisia taitoja. Yksilö voi oppia esimerkiksi luottamaan

muihin, ymmärtämään muiden tunteita paremmin ja antamaan toiselle tilaa (Komlosi 2013, 28). Roolihahmona esiintyminen voi helpottaa nuoren esiintymisjännitystä, kun tilanteessa ei tarvitse olla oma itsensä (Kallanto 2010, 26).

Tutkimukset osoittavat teatteriharrastuksen tarjoavan harrastajilleen mahdollisuuksia kokemuksiin. Esimerkiksi Saarelan opinnäytetyössä (2010) harrastajat mainitsevat voivansa teatterin kautta kokeilla normaaliarjesta poikkeavia asioita. Harrastajat kokivat teatterin mielekkääksi harrastaa, sillä se tarjoaa luvan esiintyä ja uppoutua arjen ulkopuoliseen maailmaan. (Saarela 2010, 28.) Teatterin kautta nuori pääsee kokeilemaan uusia ja vieraitakin asioita (Hiekkalinna 2018, 26). Harrastus antaa nuorelle myös poikkeuksellisen mahdollisuuden olla mitä vain. Lavalla harrastajalla on lupa elää fiktiivisessä todellisuudessa ja siten näyttää itsestään puolia, jotka arjessa eivät tule esille. Tämä mahdollistaa nuorelle kokemuksen hyväksytyksi tulemisesta kaikkine puolineen. Samalla nuori saa myös onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuden käsitellä kokemusta vertaisten kanssa. (Utter 2019, 49.)

Tutkimusten mukaan teatteriharrastus vahvistaa monenlaisia harrastajiensa taitoja, jotka vaikuttavat positiivisesti minäkuvaan. Harrastus voi esimerkiksi kehittää toimintakykyä stressaavassa tilanteessa, auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia, vähentää pelkoa mokaamisesta, valaa uskoa omiin taitoihin ja ryhmänä asioihin pystymiseen (Utter 2019, 53–57). Saarelan (2010) mukaan nuoret toteavat teatterin vähentäneen esiintymisapelkoja ja kasvattaneen vuorovaikutustaitoja ja rohkeutta. Myös jännitys oli muuttunut helpommin hallittavammaksi ja kyky olla haastavissa sosiaalisissa tilanteissa oli kehittynyt. (Saarela 2010, 37, 46.)

Teatteriharrastuksen kautta opitut sosiaaliset taidot, tunnetaidot, reflektointikyky, yhteisöllisyyden kokemukset mahdollistavat yksilölle paitsi paremman itsetuntemuksen, myös itseluottamuksen ja -arvostuksen. Minäkuvaa vahvistavia seikkoja ovat myös teatterin parissa saatu positiivinen palaute, joka esimerkiksi Hiekkalinnan opinnäytetyössä (2018) on antanut nuorelle uskoa itseensä ja kohottanut itsetuntoa (Hiekkalinna 2018, 29). Harrastuksen kautta on myös oppinut vastaanottamaan positiivista palautetta (Saarela 2010, 40). Tärkeää on ollut niin ikään kokemus ohjaajilta saadusta tuesta ja arvostavasta kohtaamisesta (Hiekkalinna 2018, 26; Utter 2019, 45). Lisäksi tutkimustulokset

osoittavat, että yksilö pystyy rakentamaan omaa identiteettiään ja minäkuvaansa teatteriharrastuksen parissa koettujen uusien ja muiden kanssa jaettujen kokemusten, roolikokeiluiden, ja sosiaalisten taitojen sekä omien vahvuuksien tunnistamisen kautta. (esim. Orava 2019, 36; Komlosi 2013, 29.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusongelma ja kohdejoukko

Tässä opinnäytetyössä selvitän Loimaan seudun teatteriyhdisty ry:ssä harrastaneiden nuorten kokemuksia teatteriharrastuksen vaikutuksesta heidän minäkuvalleen. Tutkielmani tarkoituksena on tuottaa tietoa Loimaan teatterin harrastustoiminnan vaikutuksista harrastajan minäkuvaan sen kehittyessä noin 13–18-vuotiaana, sekä harrastuksen merkityksistä myöhemmin harrastajan elämässä. Tutkimusta tehdessä tutkimusongelma muotoillaan yleensä kysymykseksi, johon tutkimuksella pyritään vastaamaan (Heikkilä 2014, 12). Oma tutkimusongelmani jäsentyy seuraavanlaiseksi tutkimuskysymykseksi:

- Miten Loimaan teatterissa harrastaneet nuoret kokevat harrastuksen vaikuttaneen minäkuvaansa?

Tutkimuksen kohdejoukon muodostavat Loimaan teatterin nuorten ryhmissä harrastaneet. Suuntaan tutkimuksen varhaisaikuisuuteen ehtineihin henkilöihin, sillä oletan heidän pystyvän ikänsä ja elämäkokemuksensa puolesta reflektimaan harrastuksen merkitystä jonkin verran monipuolisemmin, kuin tällä hetkellä nuorten ryhmässä harrastavat pystyisivät. Tämä tarkoittaa, että rajaan kohdejoukon koostuvaksi noin 20–29-vuotiaista nuorten ryhmissä harrastaneista. En poissulje vaihtoehtoa, jossa kohdehenkilö harrastaisi tällä hetkellä jossakin teatterissa. Kyseinen tilanne ei nähdäkseni juuri vaikuta siihen, miten kohdehenkilöt ovat kokeneet harrastamisen nuoruusiässä, ja miten he näitä kokemuksiaan välittävät minulle.

4.2 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusotteena tässä opinnäytetyössä käytän kvalitatiivista eli laadullista menetelmää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskitytään tutkittavien näkökulmaan ja näkemyksiin, joiden avulla pyritään saamaan ymmärrys tutkittavasta

ilmiöstä. Laadullisella otteella on mahdollista kuvata ja selittää ilmiötä, sillä se perustuu sanoihin lukujen sijaan. (Kananen 2017, 34–35.) Koska tutkielmani keskittyy yksilön minäkuvaan, on yksilö itse aiheen paras asiantuntija. Tutkimuksen tarkoituksena on siis nimenomaan yksilöiden henkilökohtaisten näkemysten ja kokemusten selvittäminen ja tarkastelu, minkä vuoksi laadullinen tutkimus on menetelmäksi perusteltu valinta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ja tulkitsemaan ilmiötä käytännön kautta (Pitkäranta 2014, 27). Koska opinnäytetyöni tarkoituksena on kerätä tietoa erityisesti Loimaan teatterissa saaduista kokemuksista, mistä ei ole suoraa aiempaa tutkimustietoa, puoltaa myös tämä kvalitatiivisen tutkimusotteen valintaa.

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin teemahaastattelun. Hirsjärvi ja Hurme (2015) määrittelevät teemahaastattelun tietyntylaiseksi puolistrukturoiduksi haastatteluksi. Siinä voi strukturoidun haastattelun tapaan olla kaikille samat kysymykset, mutta toisaalta se sisältää huomattavasti strukturoitua haastattelua enemmän vapaamuotoisuutta. Teemahaastattelua varten määritellään tietyt teemat, joiden ympärille haastattelu rakentuu. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 47–48.) Teemahaastattelun avulla pystytään korostamaan tutkimuksessa haastateltujen subjektiivisia kokemuksia. Haastattelu mahdollistaa haastateltavalle vapaan kerronnan teemaan liittyen. Näin yksilö pystyy tuomaan esiin asioita, jotka hän kokee merkityksellisiksi. Lisäksi haastattelua käytetään yleensä tutkittaessa aiemmin tuntematonta asiaa. (Mt. 35.) Työhöni teemahaastattelu sopii aineistonkeruumenetelmäksi hyvin, sillä tarkoituksena on saada kuva siitä, millä tavalla teatteri on harrastuksena vaikuttanut yksittäisten henkilöiden minäkuvaan ja elämään. Tutkimus kohdistuu Loimaan teatterin harrastajien kokemuksiin, joista ei ole aiempaa tämän kaltaista tutkimustietoa. On siis vaikea etukäteen tietää, mihin vastaukset keskittyvät, minkä vuoksi haastattelu on kyselyä järkevämpi valinta aineistonkeruumenetelmäksi. Työstäni on lisäksi helppo erottaa tiettyjä teemoja: minäkuvan, identiteetin ja itsetunnon kokemukset ja niiden kehittyminen, minkä vuoksi haastattelumenetelmästä valitsin käyttöön juuri teemahaastattelun.

4.3 Aineistonkeruun toteutuminen

Haastattelua varten otin yhteyttä opinnäytetyön tilaajatahoon eli yhteyshenkilöni Loimaan seudun teatteriyhdistys ry:ssä. Hän toimitti minulle listan vuosina 1992–2000-syntyneiden (tutkimuksen toteuttamisen aikaan 20–29-vuotiaita) teatterin entisten harrastajien sähköpostiosoitteista. Listalta löytyi 88 yhteystietoa, joista kaikkiin lähetin marraskuun 2020 lopulla kutsun (liite 1) haastatteluun. Määräaikaan mennessä haastattelua kohtaan oli ilmaissut kiinnostuksensa 13 henkilöä. Heistä haastateltavaksi valikoitui kuusi. Tämän suurempaan haastattelumäärään minulla ei ollut aikataulullisesti resursseja. Koska olen itsekin Loimaan teatterin entinen harrastaja, pyrin valitsemaan haastateltavaksi henkilöitä, joita en tuntenut entuudestaan. Tällaisia henkilöitä ilmoittautuneiden joukosta löytyi kaksi. Tämän lisäksi valitsin joukosta neljä henkilöä, jotka olivat minulle ennalta tuttuja, mutta joita en kokenut tuntevani niin hyvin, että asia olisi vaikuttanut merkittävästi haastattelun luotettavuuteen.

Valittujen kuuden henkilön kanssa toteutettiin yksilöhaastattelut tammikuussa 2021. Haastattelut suoritettiin etäyhteydellä Microsoft Teams -viestintäpalvelua käyttäen osittain vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi. Etäyhteys mahdollisti myös sen, että minun ja haastateltavan ei tarvinnut olla samassa kaupungissa, mikä helpotti haastatteluajataulujen yhteensovittamista. Koin itse Microsoft Teams -sovelluksen käytön haastatteluissa sopivaksi, sillä ohjelma on käytössä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululla yleisesti. Sovellus on osa Microsoftin Office 365 -tuoteperhettä ja yritystason tietoturvaa, ja sovelluksen tietoturva vastaakin nykypäivän vaatimuksia (Kauremaa 2020). Uskon sovelluksen käyttämisen myös mahdollistaneen haastatteluihin rennomman tunnelman, kun jokainen saattoi osallistua haastatteluun kotoaan tai muusta itselle sopivasta paikasta.

Haastattelun toteutustapa mainittiin jo kutsussa, jolloin saatoin olettaa kaikkien haastatteluun ilmoittautuvien hyväksyvän, että haastattelu toteutetaan Microsoft Teams -viestintäpalvelua käyttämällä. Lisäksi varmistin asian vielä jokaiselta haastateltavalta erikseen haastattelun alussa. Kaikki antoivat suostuksensa käyttää kyseistä alustaa haastatteluun. Viidessä kuudesta haastattelusta käytettiin myös kuvayhteyttä, minkä vuoksi päädyin äänittämään haas-

tattelut puhelimeni sanelinsovellukseen, vaikka Microsoft Teamsissä on mahdollisuus tapaamisten tallentamiseen. Pelkän äänen tallentamalla koin haastateltujen anonyymiteetin säilyvän parhaiten.

Yleisesti haastatelluille vaikutti olevan hieman vaikeaa kertoa harrastuksen vaikutuksista juuri minäkuvaan. Usein vastaukset lähtivät suuntautumaan kuvaukseen siitä, millaista toimintaa teatterilla konkreettisesti oli haastatellun harrastusaikana ollut. Osittain tämä johtui kysymyksenasettelustani. Pysin yksinkertaistamaan kysymyksiä päätyen välillä käyttämään sanoja, jotka vaikuttivat ohjaavan vastaajan ajatukset lähinnä siihen, mitä tapahtui. Tämäkin tietysti oli oleellista tietoa, mutta jossain määrin vaikutti jäävän puuttumaan pohdinta siitä, miten tapahtunut on vaikuttanut nuoren minäkuvaan. Pysin kompensoimaan tätä jatkokysymyksillä, joissa onnistuin vastauksista päätellen ainakin melko usein käyttämään sanavalintoja, joiden perusteella haastateltu kohdisti vastaustaan kokemustensa vaikutuksiin elämässään.

Minäkuva teemana oli hyvin lyhyesti kuvattu haastattelukutsussa. Käsitettä voi kuitenkin tulkita hyvin monella tavalla, mikä varmasti vaikutti siihen, missä määrin haastatellut katsoivat kertovansa teatterin vaikutuksesta juuri minäkuvaansa. Litterointivaiheessa havaitsin myös esittäneeni kysymykset välillä melko hankalasti, vaikka yritin niitä kovasti yksinkertaistaa. Ennen haastattelujen toteuttamista olin päätenyt ratkaisuun, jossa en avaa opinnäytetyössä käyttämäni minäkuvan määritelmää haastatelluille, vaan annan heidän kertoa kokemuksistaan täysin sillä tavalla, kuin he itse asian ymmärtävät. Tämä varmasti myös aiheutti sen, että kysymykset oli mahdollista ymmärtää monella tavalla. Vastauksien monimuotoisuus johtui tietysti siitäkin, että kokemukset ovat aina hyvin subjektiivisia ja siksi moninaisia. Tarvittaessa koetin täsmentää kysymyksiä. Käytin paljon termiä 'minuus' sekä jonkin verran haastateltujen itsensä käyttämiä sanoja kuten 'itsetunto' tai 'itsevarmuus' saadakseni suunnattua vastauksia enemmän yksilön minäkuvaan pohtiviksi. Olin suorittanut ennen haastatteluja hieman erilaisella haastattelurungolla samaan teemaan liittyen harjoitushaastatteluja, mutta kokeneempi haastattelija olisi varmasti onnistunut luomaan toimivamman haastattelurungon, kohdistamaan näin vastauksia paremmin ja saamaan täsmällisempiä tuloksia. Koska minäkuva on niin laaja käsite ja tutkimuskysymykseni liittyy kuitenkin subjektiivisiin kokemuksiin, koen, että aineistonkeruu onnistui riittävän hyvin.

4.4 Aineiston analyysimenetelmä

Tässä opinnäytetyössä aineiston analysointiin käytettiin sisällönanalyysimenetelmää. Laadullista tutkimusta analysoitaessa pyritään käytäntö muuttamaan teoriaksi (Kananen 2017, 34) ja luomaan tietoa ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 91). Juuri tällä tavalla toimitaan sisällönanalyysissa, jossa aineistosta edetään kohti käsitteellistämistä tulkinnan ja päättelyn avulla. Tarkoituksena on etsiä tekstistä merkityksiä. (mts. 87, 94).

Sisällönanalyysia voidaan toteuttaa aineistolähtöisenä, teoriaohjaavana tai teorialähtöisenä. Työssäni hyödynnän teorialähtöistä sisällönanalyysia. Siinä analysoituva aineisto luokitellaan aiempaan teoriaan tai malliin perustuvan käsittejärjestelmän pohjalta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97.) Tässä opinnäytetyössä analyysia ohjaavana teoriana hyödynnän minäkuvaan liittyvästä teoreettisesta tiedosta valitsemieni näkökulmia, jotka olen tiivistänyt luvussa 2.4 Omat näkökulmavalinnat. Nämä näkökulmat toimivat analyysirunkona.

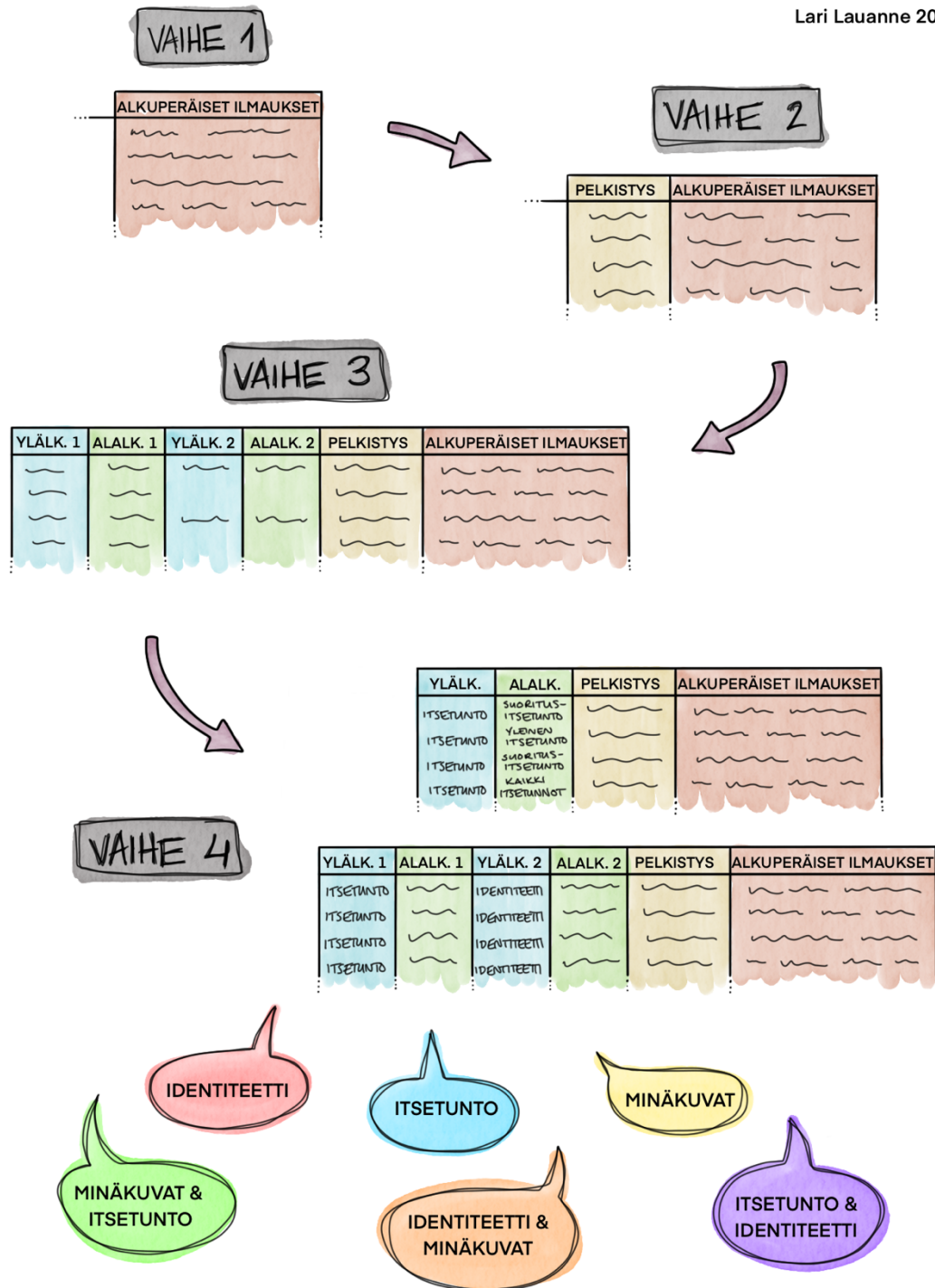
Teorialähtöisessä sisällönanalyysissa aineisto pelkistetään aluksi tutkimukseen sopiviksi ilmaisuiksi. Tämän jälkeen aineistosta etsitään analyysirunkoa vastaavia sisältöjä, jotka voidaan sijoittaa joko analyysirungon ala- tai yläluokkiin. Teorialähtöisessä analyysissa prosessi etenee yleisestä yksityiseen, eli lähtökohtaisesti aineistosta pyritään selvittämään määriteltyihin luokituksiin sopivia seikkoja. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 95–96.) Teorialähtöinen sisällönanalyysi valikoitui tutkimuksen analyysimenetelmäksi, sillä teoriasta nousi nopeasti luokituksia, joista koin hyödylliseksi muodostaa näkökulmavalintoja tähän tutkimukseen. Tutkielmassani haluan selvittää erityisesti, millaisin tavoin nuoret kokevat teatteriharrastuksen vaikuttaneen tiettyihin minäkuvan käsitteisiin. Voidakseni analysoinnissa lähteä etsimään vastaavuuksia juuri teoreettisen viitekehyksen mukaisiin minäkuvan tulkintoihin, on teorialähtöinen sisällönanalyysi toimivin metodi tähän tarkoitukseen.

4.5 Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysimenetelmällä. Analyysirunkona käytettiin määritelmää (kuva 1), joka on koottu perehtymällä minäku-

vaan, identiteettiin ja itsetuntoon liittyvään kirjallisuuteen. Määritelmän pääkäsite on minäkuva. Se jakautuu kahteen yläluokkaan: itsen tuntemukseen ja itsen arvostukseen. Nämä jakautuvat edelleen seuraaviin luokkiin, joita ovat reaalinäkuva, ihanneminäkuva, normatiivinen minäkuva, identiteetti ja itsetunto. Näistä reaali- ja ihanneminäkuva sekä normatiivinen minäkuva jakautuvat vielä neljäksi alaluokaksi: suoritusminäkuva, sosiaalinen minäkuva, emotionaalinen minäkuva ja fyysis-motorinen minäkuva. Identiteetistä muodostuu alaluokka arvot ja näkemykset. Itsetunto on jaettu kahdeksi alaluokaksi: kyvyt sekä itsearvostus ja -luottamus.

Analyysissä etsin aineistosta sisältöjä, jotka sopivat luomani määritelmän luokituksiin. Aineiston analysoinnin aloitin litteroinnista. Tallensin haastattelut puhelimeni sanelinsovellukseen, josta litteroin haastattelut itse Microsoft Word -tiedostoiksi. Litteroinnin tarkkuustasoon vaikuttaa olennaisesti tutkimuskysymys (Ruusuvuori & Nikander 367). Myös analyysimenetelmällä on merkitystä. Ruusuvuori ja Nikander (2017) toteavat, että sisällönanalyysimenetelmää käytettäessä puhe litteroidaan yleensä täytesanoineen. Tässäkin tapauksessa tutkimusongelman kannalta merkittävät puheen piirteet tulee litteroida, mutta esimerkiksi äänensävyt ja tauot voi jättää litteroimatta. (Ruusuvuori & Nikander 2017, 368.) Oman tutkimuskysymykseni kannalta en nähnyt tarpeellisenä litteroida aineistoa kovin pikkutarkasti. Esimerkiksi äänenpainot, -sävyt ja tauot on jätetty merkitsemättä. Täytesanoista osa on litteroitu. Pois on jätetty kuitenkin esimerkiksi useaan kertaan peräkkäin toistuneita täytesanoja tai useiden peräkkäisten täytesanojen ryppäitä, jolloin olen litteroinut vain olennaisimmat täytesanat. Tallennettua materiaalia kertyi hieman alle kuusi tuntia, joka litteroituna muodosti 51 sivua aineistoa rivivälillä 1 kirjoitettuna. Litteroinnin yhteydessä nimesin myös haastateltavat anonymiteetin säilyttämiseksi juoksevalla numeroinnilla H1 (Haastateltu 1), H2 ja niin edelleen.

Kuva 2. Havainnollistus analyysiprosessin etenemisestä (Lauanne 2021)

Litteroinnin jälkeen etenin analysoinnissa kuvan 2 osoittamalla tavalla. Ensin kokosin jokaisesta haastattelusta omaan erilliseen taulukkoonsa haastateltujen alkuperäiset ilmaukset. Tässä vaiheessa jaottelin haastateltujen vastauksista aina yhden asiasisällön kerrallaan yhteen taulukon soluun. Tämän taulukoinnin avulla koin itselleni helpommaksi lähteä etenemään analyysiprosessissa. Alkuperäisten ilmausten taulukoinnin jälkeen kirjasin niissä esiintyvät asiasisällöt samaan taulukkoon pelkistetyiksi ilmauksiksi, joiden perusteella

lähdin luokittelemaan aineistosta esiin nousseita seikkoja analyysirungon (kuva 1) mukaisesti ylä- ja alaluokkiin. Osittain aineiston asiasisällöt jakautuivat myös kahdenlaisiin ylä- ja alaluokkiin eli asia näyttäytyi useammalla analyysirungon tasolla. Lopuksi värikoodasin taulukot ja muodostin jokaisen yläluokan mukaan omat taulukkonsa. Näitä taulukoita muodostui kuusi sen mukaan oliko aineiston sisältö jaettu yhteen vai kahteen yläluokkaan. Yläluokka saattoi siis olla esimerkiksi 'identiteetti' tai 'identiteetti & minäkuva' riippuen siitä, sisällikö aineisto mielestäni vain yhteen, vaiko useampaan yläluokkaan liittyviä seikkoja. Omiksi taulukoikseen muodostuivat siis pelkästään identiteettiin, minäkuviin ja identiteettiin, pelkästään minäkuviin, itsetuntoon ja minäkuviin, pelkästään itsetuntoon sekä identiteettiin ja itsetuntoon liittyvät aineiston sisällöt. Näiden taulukointien avulla sain mielestäni loogisimmin toteutettua aineiston teorialähtöisen sisällönanalyysin.

5 TULOKSET

5.1 Koetut vaikutukset reaaliminäkuvaan

Haastateltujen harrastusvuodet Loimaan teatterissa vaihtelivat noin seitsemästä vuodesta yli kymmeneen vuoteen. Jokainen haastateltu oli siis viettänyt Loimaan teatterissa melko pitkän ajan. Osa oli aloittanut harrastuksen jo hyvin nuorena, osa jatkoi sitä vielä täysi-ikäisyyden jälkeenkin. Yhteinen harrastusikä kaikilla haastatelluilla oli 11-vuotiaasta 16 ikävuoteen. Näin ollen suuri osa haastateltujen harrastuskokemuksista keskittyi nuoruusikään. Haastatelluista neljän kohdalla kävi ilmi, että he ovat osallistuneet myös Loimaan teatterin kautta järjestettyihin teatteriteemaisiin nuorisovaihtohankkeisiin, joten kyseiset haastateltavat kertoivat myös kansainväliseen toimintaan liittyneitä kokemuksiaan.

Kaikista haastatteluilta ilmeni, että teatteriharrastus on vaikuttanut henkilön minäkuvaan niin identiteetin, itsetunnon kuin reaali- ja ihanneminäkuvan sekä normatiivisen minäkuvan osa-alueilla. Näin ollen voidaan todeta Loimaan teatterin nuortenryhmässä harrastamisen vaikuttaneen haastateltujen minäkuvaan laajasti. Vaikutus on ollut positiivinen tai neutraali, sillä missään haastattelussa ei ilmennyt näkökulmavalintojen mukaisesti teemoihin liittyen negatiivisia vaikutuksia. Useat haastateltujen mainitsemat asiat näyttävät harrastuksen vaiku-

tuksia samanaikaisesti eri minäkuvan osa-alueilla. Tässä luvussa olen kuitenkin pyrkinyt jaottelemaan saadut tulokset karkeasti sen mukaan, mihin minäkuvan osa-alueeseen aineistossa mainittu kokemus nähdäkseni pääasiassa sisältyy.

5.1.1 Sosiaalinen reaaliminäkuva

Sosiaalinen reaaliminäkuva muodostuu realistisesta käsityksestä siitä, millaisena pitää itseään ryhmässä (Aho 2005, 24). Tässä yhteydessä olen tulkinut ryhmän tarkoittavan hyvin pientäkin ryhmää, eli käytännössä kaikenlaista sosiaalista vuorovaikutusta. Haastateltujen nuorten kohdalla teatterista on jäänyt sosiaaliseen minäkuvaan positiivisia kokemuksia uusien ihmissuhteiden solmimisesta, uusien ihmisten kanssa toimimisesta, ryhmässä koetusta vertaistuesta, omasta roolistaan ryhmän jäsenenä sekä luottamuksesta aikuiseen eli teatterin ohjaajaan.

Teatteriharrastuksen avulla nuoret kokevat pystyneensä helpommin tutustumaan uusiin ihmisiin harrastuksen ulkopuolella, esimerkiksi koulussa, kuten Haastateltu 1 kertoo:

Itäki kuitenkin, ku meni täysin vieraaseen kouluun sit peruskoulun jälkeen, ni tavallaan pysty tutustuu ehkä jollain tapaa helpommin niihin uusiin ihmisiin, koska meillä kuitenkin oli teatterissa jossain kohtaa aika iso ryhmä, joista osa oli uusia ja osa vanhoja tuttuja ja osa tutumpia ja osa tuntemattomampia, niin tavallaan siellä sun oli pakko tutustua kaikkiin sun ryhmäläisiin. (H1)

Teatterissa opittu ja kohdattu vaikuttaa nuorten mukaan myös edelleen heidän tapaansa toimia ihmisten kanssa esimerkiksi työn tai opintojen parissa.

Mä opiskelen tällä hetkellä [sosiaali- ja terveystalouden ammattiin], ni siinäki se vaikuttaa siihen, miten kohtaa vaikka asiakkaan, tai miten osaa ottaa huomioon erilaisia keinoja, teatterin keinoja, siihen asiakastyöhön – –. (H4)

Mä oon tällä hetkellä sellasessa työssä ja sellasella alalla, että mä joudun kohtaamaan paljon ihmisiä päivittäin ja paljon uusia ihmisiä, niin kyl se edelleen ehkä kantaa sillä tavalla, että mä pystyn niinku kohtaamaan ne sellasella reippaalla asenteella ja niinku reippasti tervehtimällä ja esittäytymällä. (H1)

Merkittävä sosiaalisiin suhteisiin vaikuttanut asia, joka nousi kaikkien haastateltujen kanssa esille, oli kavereiden saaminen teatteriharrastuksen kautta. Ne haastatelluista, jotka olivat osallistuneet teatterin kautta nuorisovaihtohankkeisiin, mainitsivat myös kansainvälisesti saadut ystävät.

Mä en tienny, mimmosta on olla isos porukassa, ni sit ku mä liityin teatteriin, ni siit aukes ihan erilainen kuva, tieks, et ihmiset haluu olla mun kavereita ja haluu tutustuu – –. Sai elinikäsi kavereita, et – – me edelleen ollaa parhaimpii ystävii – –. (H3)

Loimaa on vähän tällanen hajaantunu, ni teatteri oli se, mihin tuli eri alueilta, eri kouluista ihmisiä. Sit ku omassa koulussa oli aika pienet piirit, ni antohan se lisää mahdollisuuksia löytää enemmän omanlaisia ihmisiä. – – Se [teatteri] oli sellanen paikka missä mä sosialisoiduin enemmän – –. (H6)

Varmaan just se [on ollut mieleenpainuvaa], et on ollu kavereiden kanssa ja ne ihmiset on ollu ihmisiä, – joita ei tuntenu ollenkaa muutama kuukausi sitte, ja nyt ne tuntuu niin hyviltä kavereilta – –. Et kaikki yksittäiset ihmiset joita on oppinu tuntee joka vuosi ja kuin nopeesti se on tapahtunu ja kuin kivaa se on ollu. (H2)

Ja just se moninaisuus siinä kaveripiirissä, et se laajeni kyllä sen teatterin ansiosta hyvinkin. Niin ja on tosiaan vieläkin ihan ulkomailta semmosia ystäviä, joita vieläki tapaa sillon, ku siihen mahdollisuus on, ni sillai, että ei pelkää, että Loimaalla ois saanu ystäviä, vaan ihan niinku ympäri maailman melkeenpä. (H4)

Ellei teatterista ollut saanut pidempiaikaisia ystäviä, niin vähintään siellä oli saanut kokemuksen siitä, millaista on, kun itsellä on kavero, kuten Haastateltu 5 kuvailee:

Mä oon aina ajatellu, et mä en oikein ystäväysty koskaan kenenkään kanssa, ni – – me kohdattiin yhden toisen kanssa jotenki tosi hyvin – –, ja musta me ollaan jopa oltu semmosessa tilanteessa, mä en muista sitä tarkkaan, mut et mä oon asettunu tän ystäväni puolelle ja me ollaan oltu kaksin rintamassa melkein muita vastaan tavallaan. Ni semmonen on ehkä jääny mieleen, et tämmönen mä haluan olla, et mulla on joku kavero ja mä pystyn seisomaan sen kaverini vieressä ja puolustamaan oli sit mikä tilanne hyvänsä. (H5)

Nuoret kertoivat teatterin toimineen vertaistukena. Monet omassa teatteriryhmässä painivat elämässä samanlaisten asioiden ja epävarmuuksien kanssa. Asioiden käsittely yhdessä teatterin keinoin, esimerkiksi muodostamalla niistä esityksen käsikirjoituksen, auttoi peilaamaan omia ja muiden kokemuksia.

Me saatiin aika paljon tehdä ite käsikirjotuksii ja ite toteuttaa sitä, että mitä me halutaan luoda ja tuottaa ja tehdä, niin sitten on saanu peilata niitä omia kokemuksia myös muiden kokemuksiin ja saanu semmosta jotenki vertaistukee myös sieltä. (H4)

Siinä kuitenkin oltiin isolla porukalla ja tavallaan kaikilla oli ehkä niinku samaa kipuilua samoista aiheista – –. (H1)

Teatteriryhmässä saattoi myös kokea esimerkiksi koulun sosiaalisista ympyröistä poikkeavan sosiaalisen roolin. Tällaisen roolin on koettu tuovan mielekästä mahdollisuutta olla eri sosiaalisissa tilanteissa erilainen. Samalla on oppinut tasapainottelua näiden erilaisten roolien välillä.

Ehkä sillee kaveriporukassa, mikä on koulusta tai erittäin itse valittu, niin siinä ryhmässä mä vähän enemmän otan huomioon itseäni ja pystyn olemaan sillee ihminen, joka sanoo ensimmäisenä jotain tai ehdottelee asioita ja näin. Niin sit oli kiva, et oli tää toinen kaveriporukka, missä pysty olemaan sellanen seuraaja ja en todellakaan ehdottele mitään ja on vaan siellä lauman mukana. (H2)

Yleensä on erilaisia rooleja elämässä, et on tavallaan se kouluminä ja työminä ja se, millanen on kavereitten kaa ja millanen perheen kaa, ni mä luulen, et se [että oli sosiaalisempi rooli teatterilla kuin koulussa] oli siinä mielessä hyvä asia, et se tuli jo niin nuorena. Et jos ois ollu hiukan samanlainen status kaikkialla, ni vanhempana, jos ois pitäny yrittää sopeutua esimerkiksi johonki työharjoitteluun tai opiskelupaikkaan ja yrittää jonglöröä niiden kaikkien erilaisten roolien kans, ni se olis varmaan ollu jonku verran vaikeempaa. Siihen sit oppi jo nuorena, et aina ei joka paikassa tarvi olla ihan samanlainen. (H6)

Kaikki haastatellut totesivat harrastamisen teatterilla loppuneen jonkinlaisen elämänmuutoksen yhteydessä. Kyseessä oli joko toisen asteen tai korkea-asteen kouluun siirtyminen pois Loimalta.

Siinä oli aika haikeeta fiilis. – – Et kyl se tuntu vähän semmoselta yhen aikakauden lopulta tietyllä tavalla, koska me oltiin kaikki niinko aikuistuttu yhdessä, et sillee oltiin kuitenkin 18-19-vuotiaita ja sit piti lähteä pois, muuttaa opiskelemaan ja näin. (H3)

Lähinnä se, et piti lähteä muualle opiskelemaan, ja sama asia myös muille, jotka oli samanikäisiä. (H2)

Pääsääntöisesti nuoret myös kertoivat kaikkien oman ryhmän jäsentensä lopettaneen harrastamisen samaan aikaan kuin he itse sen lopettivat. Haastateltu 1 kuvaili lopettamistilanteen ajatuksiaan seuraavasti:

Ehkä sitten sillon syksyllä, kun ois tavallaan alottanu... ois ryhmä alkanu taas – –. Ni siinä kohtaa se oli ehkä niinku aika vaikeeki asia ja tuntu, että semmonen tietynlainen tukiverkko jäi uupumaan elämässä –. (H1)

Nuoret kuvasivat samaan aikaan muiden ikäistensä kanssa lopettamista luontevaksi, sillä ryhmän ei koettu olevan enää sama sen jälkeen, kun suuri osa tutuista harrastuskavereista lähti ryhmästä. Lopettamisen hetkellä nuorille konkretisoitui siis myös harrastusryhmän merkitys.

5.1.2 Emotionaalinen reaaliminäkuva

Emotionaalinen reaaliminäkuva ilmaisee, minkälaiset luonteenpiirteet ja tunteet henkilö kokee omaavansa (Aho 2005, 24). Haastattelussa keskityttiin erityisesti tunteisiin ja tunnetyöskentelyyn. Teatterin koettiin vaikuttaneen luonteeseenkin jossain määrin. Selkeämmin harrastus kuitenkin vahvisti nuorten kykyä tunnistaa ja kohdata omia tunteita, ilmaista tunteita ja kokea empatiaa.

Haastatellut nuoret olivat teatteriharrastuksen alussa luonteenpiirteiltään erilaisia. Osa oli sosiaalisia, taiteellisia ja esiintyviä, osa hiljaisempia ja ujompia. Vaikka sosiaaliset ja esiintyvätkin kokivat oppineensa teatterista paljon, kuvasivat he luonteensa melko samanlaisiksi edelleen. Harrastuksen jäämisen myötä toiset asiat ovat saattaneet ottaa luonteessa tilaa, mutta aiemmat luonteenpiirteet eivät ole täysin kadonneet, kuten Haastateltu 1 kuvaili:

Mä uskon, et mä oon ollu ja oon semmonen esiintyvä tyyppi, mut ehkä mä oon täs vaan vuosien aikana halunnu kätkee sen pois. Se on ehkä tullu osana semmosta aikuistumisprosessia mikä kuitenkin on sit tapahtunu vasta sen harrastuksen jälkeen. Et mä uskon, et jos ois niin vuosina harrastanu, ku on aikuistunu oikeesti, ni teatteria, ni sen ois myös pystyny säilyttää. Mut jos vielä Loimaalla asuisin, niin varmasti kyllä harrastaisin, ja jos muuttaisin takaisin, niin varmasti sen uudelleen alottaisin. Et kyl se kuitenkin on tuolla sisällä semmosena ehkä piilevänä, mut siellä se on se palo siihen näyttämötyöhön. (H1)

Erityisesti luonteenpiirteisiin teatteri näytti vaikuttaneen aiemmin hiljaisilla ja ujoilla. Teatteri ei välttämättä saanut esiintymispelkoista varsinaisesti rakastamaan esiintymistä, mutta opetti asioita, joiden ansiosta oli helpompi toimia elämässä myös pelon kanssa. Hiljaisuuteen ja ujouteen teatteri saattoi vaikuttaa muokkaamalla luonnetta rennommaksi ja rohkeammaksi. Toisaalta teatteri

saattoi opettaa henkilöä myös hyväksymään joitain aiemmin huonona pitämiään luonteenpiirteitä.

Edelleen kaikki ahistaa... sosiaaliset tilanteet. Et ei se sitä parantanu, mut just muutti ehkä mun omaa reaktioo niihin paremmaks ja hallitummaks. (H2)

Must tuntuu, et mä oon paljon rennompi, mitä mä olin silloin, et mä olin tosi vakava ja just yliajatteli – -. Kyl mä luulen, et jos mä en ois menny teatteriin, ni mä en ois läheskään näin sosiaalinen, koska nykyään mä höpötän koko ajan kaikille ja silloin mä en tehny sitä, et mä olin niinko hyvin hyvin hiljanen ja vetäytyny. (H3)

Semmonen herkkyyys itsessä, et... se on ehkä vahvistunu ja sen on hyväksyny, et se ei oo mikään heikkous vaan vahvuus – -. Mahdollisesti se teatteri on tuonu siihen sellasen näkökulman. (H4)

Tunteiden tunnistaminen mahdollistui nuorten mukaan esimerkiksi reflektoidulla omalla roolissa toimimisella, mikä on auttanut nuoria hahmottamaan eron omien ja roolihenkilön tunteiden välillä. Teatterin lavalla moni haastatelluista myös koki saaneensa luvan kanssa ilmaista monenlaisia tunteita. Lisäksi rooli-työskentelyn avulla omien tunteiden hallitseminen kehittyi. Nuoret kuvailivat kokemuksiaan siitä, miten omat henkilökohtaiset tunteet saattoivat kesken näytelmän tai harjoitusten nousta pintaan, jolloin niiden kanssa tuli opetella toimimaan niin, etteivät ne näkyisi roolihahmosta.

Mä luulen et se ei ilmaisuun oo vaikuttanu niin paljon, mut ehkä siihen omien tunteiden tunnistamiseen enemmän. (H6)

Lavalla on pystyny näyttää mitä tahansa puolii itestä melkeenpä ja just niitä tunteita siellä. Ja sit oppi ehkä semmosen niinku, et mitkä on mun omia tunteita ja mitkä kuuluu tän roolihenkilön tunteisiin, et seki niinku vaati semmost työstö. (H4)

Mä oon myös saanu hillittyä niitä [tunteita], koska must tuntuu, et mä oon joskus ollu vähän liianki tunteellinen sillee, et mä en oo saanu hallittuu sitä mun tunnetilaa aina, koska se on ollu niin voimakasta – -. Ja myös lavalla se on jännä juttu, et ku sul on joku henkilökohtanen tunne ja sit sulla on se [roolihahmon] tunne, ni ethän sä vois sitä sun henkilökohtasta tunnetta näyttää, ni sit siinä tulee just se jännä konflikti et, miten sä hoidat sen tilanteen. Et sun on se pari minuuttii siin lavalla, ku sun täytyy olla jotain muuta, ja sit sä voit mennä verhoihin ja olla oma ittes, ni se on tosi jännä, et pystyy nykyään myös vähän niinko ohjailee sitä tunnetta, et okei, nyt must tuntuu tältä, mä odotan hetken ja sit mä meen muualle ja sit mä taas tunnen. (H3)

Ne omat ajatukset tuli niinku sen roolin läpi. Et niinku vaikka yritti keskittyä siihen rooliin, niin sit kuitenkin omat ajatukset tulee sieltä tietenki niinku pintaan, mutta ehkä sit just ku harrasti niin monta vuotta, niin siihen niinku oppi, ja sen niinku pysty jättää aina paremmin taka-alalle – –. (H1)

Teatteri opetti nuoria käsittelemään tunteita yhdessä muiden kanssa. Moni koki, että tunteet sai sanoittaa ja niitä sai käydä läpi yhdessä, jos niin halusi. Tästä huolimatta kaikki eivät välttämättä halunneet niin tehdä. Syiksi mainittiin ainakin oma näkemys harrastuksen luonteesta ja oma ”suomalainen piirre” olla puhumatta tunteista.

Jotenki tunnistaa tunteet hyvin herkästi ja osaa käsitellä niitä yksin ja muiden kanssa, se on ehkä se juttu. (H3)

Ehottomasti ne tunteet oli sallittuja ja niitä sai tiukasta aikataulusta huolimatta näyttää ja käsitellä, mutta ehkä ite ei sit kokenu siihen semmosta tarvetta. – – Mun luonne on ehkä sellanen tietynlainen niinku perfektionisti ja sellanen, että mä en ois ehkä kestäny sitä, että ne niinku henkilökohtaisen elämän tunteet olis sekottanu sitä roolin rakentamista tai roolityötä. (H1)

Vaikka osaa sillee esittää tunteita ja niinko ilmasta niitä, ni ehkä kuitenkin on joku sellanen suomalainen piirre, ettei halua kuitenkaan jakaa mitään tälle kauheen syvällisiä ajatuksia tai niinko mitään, mitä ihan sisimmässään tuntee ja ajattelee. (H2)

Erityisesti teatteriharrastuksen kuvattiin opettaneen empatiakykyä.

Empatiakykyä mulle on kehuttukin paljon jälkeinpäin, – – ja mä annan siitä paljon kyllä teatterille, koska siellä on joutunu tekemään, olemaan yhteistyössä monenlaisten ihmisten kanssa ja olemaan hyvinki läheisissä tekemisissä ihmisten kanssa, joista ei välttämättä oikeesti edes pidä. Ja ku piti muuttua, että en oo minä siellä lavalla, vaan joku muu, ni mimmonen se ihminen sit on. – – Et tulee niinku jotain, et pystyy näkemään asioita toisen kannalta paljon helpommin. (H5)

Ku hakeutu niihin niin sanotusti valtaväestöstä poikkeaviin rooli-hahmoihin, ni sitä ehkä joutu miettii vähän enemmän, että millanen tyyppi tää hahmo sit on. Koska ei tietenkään ehkä niinku saattanu tuntee sit semmosta ihmistä, josta ois ehkä ammentanu jonkunnäköstä inspiraatioo. – – Sit just miettiä niinku sen hahmon elämää, joka sit ehkä joissain tilanteissa toi perspektiiviä omaan elämään, et asiat voi olla myös näin. Että onko sillä nyt väliä, minkä värisen paidan mä laitan huomenna. (H1)

Pääsi kokemaan sitä roolihenkilön kautta vähän toisenlaista elämää tai näkemystä jostain asiasta, et sit jotenki semmost monipuolisuutta ja ehkä helpommin pystyy asettuu jonkun muun henkilön saappaisiin, ni senki kautta pystyy niinku kokee semmost empatiaa, että kun on kokenu vahvojaki tunteita jonkun roolihenkilön kautta, ni sitte se kyl on varmaan siihenki vaikuttanu, et pystyy niin voimakkaasti tuntemaan toisen ihmisen fiiliksiä viel nykypäivänäki. (H4)

Roolihahmoini eläytyminen opetti nuorten mukaan katsomaan asioita enemmän toisten ihmisten näkökulmista, sellaisista, joita ei olisi arkiolosuhteissa osannut ajatella. Empatiakyvyn koetaan vaikuttavan edelleen elämässä.

5.1.3 Suorituksellinen & fyysis-motorinen reaaliminäkuva

Ahon (2005) mukaan realistisella suoritusminäkuvalla tarkoitetaan sitä, millaisena henkilö näkee omat kognitiiviset kykynsä realistisesti (Aho 2005, 23). Teatteriharrastus mahdollistaa myös vieraan kielen oppimista ja kulttuurin ymmärtämistä (Raquel 2015, 72, 89). Haastattelu ei sisältänyt kohdennettua kysymystä liittyen kognitiivisiin taitoihin. Aineiston perusteella nuorten suoritusminkäkuva kehittyi ainakin näyttelijäntyyntö taitojen, kielitaidon ja laajentuneen kulttuurisen ymmärryksen sekä ongelmanratkaisutaitojen muodossa.

Loogisimmin teatteriharrastus on opettanut nuorille näyttelijäntyyntö taitoja. Näistä mainittiin vuorosanojen muistaminen ja erilaisten näyttelijäntaitojen kehittämisen muun muassa tietoa etsimällä ja toisten tekemisestä oppimalla.

Mulla oli kyllä silloin tosi hyvä taito muistaa kaikki vuorosanat. (H1)

Vapaa-ajalla mä hyvin paljon netis googlettelin kaikki teatterijuttuja ja yritin opiskella sitä. – – Vähän sitä sanastoo ja tämmöstä, et se oli aika pitkälti semmonen mun haaveammattikin, et sitä halus vaan tulla paremmaks ja paremmaks. (H3)

Ja kylhän sitä mielti kans omalta kannalta välillä, et mä oisin tehny ton tolla tavalla, mut tää henkilö tekiki sen tällä tavalla, et miksei tää tullu mulle mieleen, et tää toisen henkilön tapahan onkin paljon parempi, et ehkä vois ite ... tai miten ite vois yrittää saada samankaltasta näkökulmaa. (H6)

Kansainvälisissä teatteriprojekteissa mukana olleet kertovat kartuttaneensa kielitaitoaan ja laajentaneensa käsitystään teatterin tekemisestä eri maissa.

Myös kielimuurin kohtaaminen projekteissa oli ollut opettavaista ja nuoret kuvaavat kehittäneensä näissä tilanteissa ongelmanratkaisutaitojaan.

Ainaki on jäänyt [mieleen] sellaset, missä – – ei oo ollu sitä yhteistä kieltä, joka ois molemmille tosi vahva, niin sellaset hetket on – – ei niitä tuu sillee jossain Loimaalla vastaan muuten, niin on ollu sellasii avartavia ja niinko, alkuu sillee ”aivan, tällasiaki tilanteita voi tulla”. Mut sit tavallaan mitä enemmän niit tuli vastaan, ni ei sillee ollu enää yllättäviä, vaan siirty suoraan siihen, et ”okei miten me nyt selvitään tästä”, koska ei pysty sillee yhteistä kieltä käyttämään. Ja niistä just semmosta ongelmanratkasutaitoo on varmastikin tullu. (H2)

Oli paljon eroavaisuuksia, eri tapoja tehdä teatteri ja tyylejä, ni sit jotenki oppi siitä, et tuli semmosta uutta näkökulmaa – –. (H4)

Siis joo, kieli on ehdottomasti se, mitä jäi sieltä ja sit just kaverit ja myös ylipätään se matkustaminen. – – Et se on myös se matkustamisen ilo tuli siitä. (H3)

Teatterilla opittuja taitoja ja ilmiöitä on pystynyt mahdollisesti hyödyntämään myös myöhemmissä opinnoissa, kuten Haastateltu 6 on tehnyt:

Myöskin [nykyisissä opinnoissa] oli hyötyä siitä, et oli nähnyt, miten ryhmä toimii. – – Kylhän teatterilla käytiin tällasia kehonkieliharjoituksia, ni niitä on tullu välillä mietittyä, kun on niistä puhuttu [nykyisten opintojen] kursseilla. (H6)

Fyysis-motorinen minäkuva kertoo, millaisena henkilö näkee itsensä realistisesti fyysiseltä ja ulkoiselta olemukseltaan (Aho 2005, 24). Nuorten haastatteluista selvisi melko niukasti fyysiseen minäkuvaan vaikuttaneita seikkoja. Tähän vaikutti varmasti se, että haastattelussa ei suoraan kysytty, millaisia ulkoiseen olemukseen vaikuttaneita kokemuksia nuorilla teatterista oli. Toisekseen, vaikka teatteri on lajina itsessään myös fyysinen, ei siihen kenties liitä niin helposti ajatusta oman fyysisen minäkuvan muutoksesta. Varsinkin, jos teatterin parista on itselle jäänyt erityisen merkittäviä kokemuksia muilta minäkuvan osa-alueilta, esimerkiksi sosiaalisista suhteista, ei fyysisiä muutoksia välttämättä arvota yhtä merkittäviksi. Teatterin kuitenkin kerrottiin opettaneen itsensä ilmaisemista liikkeellisesti ja keinoja esimerkiksi rentouttaa oma keho.

Ni kyl mä luulen, et jos mä en ois menny teatteriin, ni – – mä en osais just liikkeellisesti ilmasta mitään. Nytki mä vaan heiluttelen käsiä täällä. (H3)

[Teatteriaiheisessa nuorisovaihdossa] käytiin tosi paljon sellasta puheeseen ja kasvojen lihaksiin keskittyvii rentoutusharjoituksii ja kaikkii kehollisii harjoituksii paljon enemmän mitä meillä [Loimaan teatterilla], ni se oli ainaki uus näkökulma, että ”aa niin totta, tällee mä pystyn rentouttaa mun kehoo myös tällä tavalla”. (H4)

Haastateltu 4 kertoi myös pitäneensä Loimaan teatterin tavasta valokuvata esityksiä, sillä kuvista saattoi nähdä konkreettisesti oman kasvunsa.

Sit Loimaan teatteril oli se ihana, et siel otettiin aina kuvii kaikista näytöksistä, ja sieltä pysty kattoo vuosia vanhoja valokuvia, selata, et sieltä näkee sen oman kasvunsa. (H4)

Teatterissa myös fysiologisten epävarmuuksien kanssa toimeen tuleminen helpottui.

Teatteri on tehny tän [itsen hyväksymisen] helpoks, koska – – silon ku mä olin lavalla, ni emmä sitä ajatellu, et ”voi vitsit kuin paljon nää valotki heijastuu mun [kasvojen osista]” ja mitään semmosta. Siinä mielessä se oli tavallaan helppo lähtee hyväksymään itteään ja opettelemaan antamaan itseni olla just sen näkönen ku on. Koska mä oon ollu sitä paljon ennenki, et en mä lavalla yrittäny mitenkään hirveesti peitellä mitään omia vikojani – –. (H5)

Haastateltu kuvaa, että roolissa ollessaan hän ei ehtinyt pohtia omaa ulkonäköään. Omien fyysisten epävarmuuksien kanssa esillä oleminen teatterissa teki piirteiden hyväksymisestä helpompaa. Kokemuksensa ansiosta haastateltu pystyi opettelemaan helpommin itsensä hyväksymistä myös lavan ulkopuolella.

5.2 Koetut vaikutukset ihanneminäkuvaan & normatiiviseen minäkuvaan

Aho (2005) selvittää ihanneminäkuvan tarkoittavan henkilön ajatusta siitä, millainen haluaisi olla, eli mihin suuntaan sisäsyntyisesti itseään haluaa kehittää (Aho 2005, 23). Ihanneminäkuvaan liittyen nuoret mainitsivat lähinnä asioita, joita omista tai toisten rooleista tai roolityöskentelystä omaksuivat. Nuori saattoi siis pohtia roolihahmojen kautta sitä, millainen haluaisi tai ei haluaisi olla, tai miten haluaisi tai ei haluaisi toimia.

On just ollu sillee, että – – ”mun tavoitteet on korkeemmalla ku tällä hahmolla”. Ehkä kuitenkin sit myös sen lisäksi, et oli ne omat hahmot, ni tietenki pääsi seuraa sitä muiden roolityöskentelyä, ja tietenki kävi katsomassa teatterin muut esitykset, ja niistä mä kyllä

oon ammentanu paljon semmosta, että ”mun pitää muistaa, että näin ei saa toimia”, että täs oli tää hyvä opetus – –. Ja että mun pitää muistaa, että ”ku mun elämässä tulee tää hetki, niin mä en toimi niinku täs näytelmässä toimitaan”. Et niiden avulla on kyl reflektoinu hirveesti – –. (H1)

Itse kirjoitetuissa näytelmissä oma rooli saattoi olla myös ihannekuva itsestä. Muutama haastatelluista nosti esiin myös, miten roolissa oli huomattavasti helpompaa esiintyä kuin omana itsenä. Näissä tapauksissa nuoret kertoivat roolissa esiintymisen tuoneen rohkeutta esiintyä myös ilman roolia, eli itse esitetty rooli oli toiminut arkielämän ihanneminäkuvana.

Kyl ne usein oli semmosii vähän ihannekuvii ne roolit, mitä pääs ite käsikirjottaa ja muuta, ni semmosii, et minkälainen haluis olla tai... et kyl siel tosi paljon semmosii peilikuvia semmosesta ihanneminästä. (H4)

Koulussaki ihmeteltiin, et mikset sä voi jotain esitelmää pitää, et eihän se oo mikään ongelma. Mä jouduin monta kertaa selittämään, että ku se on minä yksin siellä lavalla tai luokan edessä, mut ku siellä teatterin lavalla se en oo minä. Mut kyl siitä on... se on helpottunu kaikki niinku itse minunakin esiintyminen sen myötä, et on päässy tekemään, et ”olen joku muu”. (H5)

Lisäksi nuori pystyi teatterissa inspiroitumaan toisten ryhmäläisten tavasta tehdä roolityötä, ja pyrki omaksumaan niistä itselleen jotain hienona pitämäänsä. Tähän omaksumiseen liittyen saattaa olla mahdollista, että nuoruusiän epävarmuus itsestä ja pyrkimys toimia ihailemansa henkilön tavoin, jotta voisi myös olla ihailtu, on vaikuttanut kiinnostukseen omaksua asioita toisen roolityöstä. Haastatteluiden perusteella kuulosti kuitenkin enemmän siltä, että inspiroituminen ei sisältänyt ainakaan tiedostetusti pelkästään tällaista ajatusta, vaan myös tai pelkästään pyrkimyksen kehittyä itse enemmän sellaiseksi, minkä kokee sisäsyntyisesti hienona.

Ehkä just kattomalla muita tuli sellasii, et ”ei vitsi ku osais iteki noin hyvin”, ja joskus kokeili ihan tietosesti tehdä jotain, koska näki, et joku muu oli tehny jotain vastaavaa. (H2)

Kyl mä muistan ainakin sen, et joskus ku luki käsikirjotusta ja sit oli muodostanu ajatuksen siitä, millanen jonkun muun roolihahmo olis ja se henkilö tekikin sen eri tavalla, niin siitä tuli vähän sellasia ideoita, että ”ai hitsi, niin, ton voi tehdä noinkin”, et sit alko kehittää sitä omaa roolihahmoa. (H6)

Normatiivisella minäkuvalla tarkoitetaan henkilön omaa käsitystä siitä, millainen hän uskoo muiden mielestä olevansa, tai millainen hän olettaa muiden haluavan hänen olla (Aho 2005, 23). Nuoret kuvasivat jonkin verran, millä tavoin he harrastusiässä kokivat ulkoista painetta itseään kohtaan. Merkittävin pelko oli, mitä muut ajattelevat, jos toimii tietyllä tavalla tai on tietynlainen. Haastatellut mainitsivat, että tällaiset ajatukset liittyivät nimenomaan kyseiseen ikävaiheeseen. Teatterin koettiin helpottaneen omaa epävarmuutta ja pelkoa toisten suhtautumisesta itseän.

Erityisesti haastateltu 5 kuvasi harrastuksen aikana pyrkineensä olemaan toisenlainen kuin oikeasti oli, jotta muut hyväksyisivät hänet. Teatterissa hän pyrki tekemään asiat ”oikein”. Hän myös kertoi pelänneensä, että vaikuttaa ohjaajan silmissä tyhmältä, mikäli kysyy roolityöhön paljon apua. Haastateltu kertoo päässeensä vasta myöhemmin harrastuksen jälkeen näistä ajatuksista eteenpäin, mutta kokee teatteriharrastuksen edesauttaneen tämän prosessin tapahtumista myöhemmin.

Ja mulla oli paljon sellasta siihen aikaan elämässä, et mä halusin olla jotain sellasta, että muut hyväksyy että mä olen nyt hyvä tyyppi. Mä yritin olla jotain mitä mä en ollu. – – Sit mä yritin just sitä, et mä nyt oon vaan kauheen kiva kaikille ihmisille... ettei sit joudu mihinkään ongelmiin ihmisten kanssa. – – Mä oon niinku siinä näki kulkenu aika pitkään, että mä oon löytäny sen, millanen mä itse haluan oikeasti olla. – – Mut se on ollu monen vuoden prosessi, mut kyl mä annan siitä paljon teatterille kiitosta. Ehkä ilman teatteria mä en olis koskaan lähteny siihen prosessiin – –. (H5)

Nuoret kertoivat pohtineensa, mitä toiset ajattelevat itsestä, jos lavalla tai harjoituksessa epäonnistuu ja näyttää hölmöltä. Jos näytelmässä sai epäsuosituksen roolin, saattoi näytösten hetkellä pelottaa, ymmärtäisivätkö katsojat, ettei henkilö roolin takana todellisuudessa esimerkiksi näyttänyt yhtä epäsiistiltä, kuin hahmonsa.

[Oli] sellanen ahdistus siitä, et tekee jotain väärin tai näyttää hölmöltä tai niin. Mitä muut aattelee. (H2)

Välillä mieltä, että ymmärtääks katsoja sen, että nää vaatteet on roolihahmon ja tää on se roolihahmo, et tää ei oo minä. Ni ehkä tossa iässä se herätti semmosta välillä ehkä sellasta niinku epärointiä. (H1)

Teatterissa nuori sai kuitenkin huomata tulevansa hyväksytyksi.

Koko ajan näki, et ihmiset ympärillä epäonnistu, mut heki pysty jatkamaan, enkä mä ollu heitä siellä tuomitsemassa, ni tuli sellainen, et okei, ehkä nekään ei tuomitse mua. (H2)

He oli tosi ymmärtäväsii, et englantia ei oo meille ensimmäinen kieli, että siitä sai semmosta ”aa okei, ei mitään hätää, ihmiset yleensä ymmärtää ja haluaa toiselle hyvää”. (H4)

Nuori kertoo teatterissa ymmärtäneensä, ettei ainakaan itse tuominut muita. Tämän perusteella hän saattoi oppia ajattelemaan, etteivät muutkaan tuomitse häntä. Myös kansainvälisissä vaihdoissa esimerkiksi äidinkielenään englantia puhuvien mukava suhtautuminen omaan epätäydelliseen englanttiin jätti hyvän kokemuksen siitä, että muut eivät arvostele.

5.3 Koetut vaikutukset identiteettiin

Identiteetin muodostuu henkilön pohtiessa omia näkemyksiään ja arvojaan ja sitoutuessa niihin (Fadjukoff 2015a). Eheän identiteetin omaava on löytänyt vastauksen kysymykseen ”kuka minä olen?” (Vuorinen 1997, 208–209). Aineiston perusteella näyttää siltä, että teatteriharrastus on vaikuttanut kaikkien haastateltujen nuorten identiteetin muotoutumiseen jollakin tavalla. Haastattelussa ei varsinaisesti kysytty mitään käyttäen sanaa identiteetti, minkä vuoksi nuoret toivat teatterin vaikutuksia identiteettiin esille moninaisin tavoin. Teatteriharrastus kuvattiin osana itseä, ja toimintana, jossa saattoi olla sellainen versio itsestään, joka halusikin olla. Teatterin kerrottiin vaikuttaneen omaan tapaan suhtautua elämään, ja roolityön kautta nuoret ovat päässeet hahmottamaan omaa itseään samaistumalla hahmoihin tai vertaamalla itseään niihin. Harrastuksen parissa saadut kommentit itsestä ovat herättäneet ajattelemaan omaa ulosantia, ja oppimaan millaiset asiat eivät ole itselle ominaisia.

Teatterin vaikutusta omassa itsessä kuvailtiin esimerkiksi ”itseä eniten muokanneeksi ulkoiseksi asiaksi” ja ”teatterilaisuudeksi”, jonka koettiin kuvaavan sitä, kuka halusi olla ja koki teatterissa olevansa.

Loimaan teatteriin liittyminen on isoin minua muokannut ulkoinen asia mun elämässä. Et kyl se on ehottomasti ollu se mun suurin risteys siinä elämässä, että lähdenkö teatteriin vai en, et kyl se sillee elää edelleen minussa. (H3)

Muutaman kerran on tullu, esimerkiksi, ku on ollu tekees jotain muuta harrastejuttuja joidenki muiden ihmisten kanssa, ja sit on hetken tuntemisen jälkeen tullu ilmi, et on teatterilainen. – – Kyl mä siitä oon ylpee, ja sit tavallaan et joku on ehkä ajatellu sitä tai huomannu, – – ni sit tuntuu siltä, et olen tehnyt jotain oikein. – – Se rentous johdattaa siihen, et pystyy oikeesti olemaan oma itensä ja tavallaan ehkä teatterilla eniten oon se ihminen, joka mä oon ja haluisin olla koko ajan, mut sit just joissakin tilanteissa en pysty just jonkun jännittämisen ja ahistamisen takia. Niin jotenki se, et ehkä myös sillee, – – jos joku kommentoi sillai, et vaikuttaa et oot tehny teatteria, ni sit tulee myös sellanen olo, et mä oon onnistunu käyttäytymään ja olemaan itseni sellasella tavalla, et ihmiset huomaa ja olen ollut ulospäin sellanen ihminen, joka haluisin olla ja joka onnistun olemaan teatterilla, mikä on kivaa. (H2)

Kaksi nuorista totesi haastattelun aikana, että on vaikea sanoa, kuka olisi tai millaiseksi elämä olisi muotoutunut ilman teatteria. Nuoret siis katsovat teatteriharrastuksen vaikuttaneen itseensä siinä määrin, että ilman teatteria niin moni asia heissä olisi toisin, että sitä on vaikea edes hahmottaa. Teatteri on vaikuttanut siihen, keitä he kokevat olevansa.

Kyl mä luulen, et mä suurimmaks osaks oon aika samanlainen, et en mä nyt tiedä, ainakaan osaa tässä osottaa, että ”tämä on täysin eri tavalla”. Mut toisaalta en tiedä, millanen mä tänään olisin, jos mä en ois tehny tota teatterii, et – –. (H2)

Mun se oma minätuntemus on potkassu liikkeelle vasta vähän vanhemmalla iällä, mutta ehkä kuitenkin sillä teatterilla on ollu sillai iso merkitys. En osaa sanoa, mimmoseks elämä ois muotoutunu, jos ei teatteria ois ruvennu harrastamaan. (H5)

Eräs nuori kuvaa teatterin vaikuttaneen omaan tapaansa nähdä oma elämä. Teatterilla tehdyt näytelmät ovat saaneet ajattelemaan, että ehkä tosielämässäkin on onnellisia loppuja ja yllättävät elämän käänteet voivat johtaa johonkin hyvään. Nuori kuvaa myös ajattelevansa toisinaan omaa elämäänsä näytelmänä, mikä auttaa sietämään vaikeita hetkiä uudella tavalla.

Ehkä siitä on tullu – – siitä koko tarinasta sellanen, kun aina kuitenkin on enemmän tai vähemmän ollu onnellinen loppu kaikella, niin ehkä enemmän sellasta, et kävispä elämässäki hyvin. – – jotain sattumalta tapahtuu, mut se onki käsikirjotuksen ja juonen kannalta tärkeää, et näin tapahtuu, ni et jos jotain yllättävää tapahtuu omassa elämässä, ni ehkä siihen reagoi sillee, et mitä jos tää on perhosen siivenisku, josta seuraa jotain mahtavaa myöhemmin. – – Ehkä näkee oman elämän aina välillä niinko näytelmänä tai käsikirjotuksena, et okei nyt mennään tässä kohtaa ja

niinko kyl se varmaan tästä paranee, ja huomaa jotain yksityiskohtia sillee ”no ehkä jotain, jos elämä ois käsikirjotettua, ni tää varmaan ois tosi mehukas kohta”, vaikka ite ehkä siinä hetkessä on sillee ”ei kiitti”. Mut kokonaisen tarinan kannalta ni sellasetki hetket on tärkeitä, ja sitä kautta aattelee niitä ja selviää niistä etäpäin. (H2)

Näytelmissä nuoret pääsivät työskentelemään monenlaisten roolien parissa. Roolien avulla nuori on voinut pyrkiä etsimään sitä, kuka hän itse on. Lisäksi roolihahmon ja oman toiminnan vertailemisen kautta on ollut mahdollista hahmottaa sitä, kuka itse on verrattuna roolihahmoon. Johonkin roolihahmoon on saattanut myös samaistua vahvasti ja pyrkiä sitä kautta hahmottamaan omaa itseään.

Et se oli kai tavallaan sitä – – oman itsensä hakemista, et halus kokeilla vähän erilaisia rooleja. (H6)

Sisäisti sen, että se on nyt se mun roolihahmo, joka tekee näin ja käyttäytyy näin ja käyttää tämmösiä vaatteit. – – Sen ehkä aina pysty niin vaan hyvin erottaa siitä, et tää ei johdu musta tai tää ei johdu siitä, minkälainen mä oon ihmisenä, vaan tää nyt on niinku tää roolityö. (H1)

Sillon ku oli [näytelmän nimi] ja mä olin [roolihahmon nimi], ni mä jotenki rakastuin hirveesti [roolihahmoon], koska se oli just jotenki niinku maanläheinen ja lapsekas ja ikionnellinen, ni siitä jotenki jäi sen näytelmän jälkeenki semmosii outoi maneereja, mitkä oli tosi huvittavii, koska mä en niinku välttämättä ite ees tunnistanu niitä, mut sit jotkut muut välillä sano – – ja kyl siit jäi just semmonen, et kunpa mä voisin olla kuin [roolihahmoni]. (H3)

Harrastuksen parissa myös muilta saadut kommentit omasta itsestä ovat voineet vaikuttaa nuoreen. Mikäli toisten oletukset itsestä eivät vastanneet omaa näkemystä, on nuori saattanut päätyä pohtia, pitäisikö omaa toimintaa muuttaa, jotta muiden näkemys itsestä vastaisi omaa näkemystä enemmän.

Moni ehkä niinä aikoina vähän kuvaili semmoseks rohkeeks, – – jota mä ehkä oonki, mut mä en sit ikinä kokenu, et mä oisin. Toisaalta sit tollanen palaute sit saa pohtimaan, et ootko sä rohkee ja sit sä toteet, et sä et oo, ni sit se ehkä kuitenkin muovaa ittee niin, että ehkä mun pitää sit muuttaa mun ulosantia siihen suuntaan, mitä mä enemmän oon, jollon sit ehkä enemmän on pyrkiny olemaan ei-niin-rohkea välillä. (H1)

Haastateltu 4 kertoo näytelmien vahvistaneen yleistä käsitystä omasta itsestä ja antaneen rohkeutta olla oma itsensä.

Meilläki ne aiheet pyöri aika lailla niissä, mitä me niinku toivottiin, et saatiin ite myös vaikuttaa niinku siihen, minkälaisii näytelmiä tehtiin. – – Kyl mä koin, et se vahvisti tosi paljon minäkuvaa ja semmosta rohkeutta olla oma ittensä ja semmonen ku on. (H4)

Teatterissa vietetty aika oli osalla haastatelluista pitkä, minkä vuoksi teatteri on luonnollisesti vaikuttanut paljon harrastajaansa.

Sillon teini-iässä vähän yritti ettii sitä ketä on, ja sit ku oli suurin osa kavereista näitä urheilijoita ja näitä suosittuja, – – ni sit jotenki yritti olla samanlainen, mut se ei koskaan tuntunu siltä, et se on mun juttu. – – Se kans, et tietää sen, mitä sä et oo eikä sun tarvii olla. Koska se vaikuttaa ihan hirveesti, jos sä koko elämäs vaan yrität olla jotain, etkä anna ittes olla sitä, mitä sä luonnollisesti oot, niin sen on nyt hoksannu. Mä luulen, etten mä silloin vielä sitä täysin ymmärtäny, mut se oli semmonen alkuräjähdyks näin sanotusti tälle ajatukselle, koska – henkinen prosessi on koko elämän pituinen, ni se alko mun mielest sieltä, se alko teatterista – –. (H3)

Harrastusaikana nuori on esimerkiksi päässyt etsimään itseään ja oppimaan, millaiset asiat eivät ole ”oma juttu” tai minkälaiset ihmiset ovat sellaisia, joista nuori haluaa lähipiirinsä koostuvan. Tällaiset kokemukset ovat vaikuttaneet nuoren myöhempiin oivalluksiin itsestään.

5.4 Koetut vaikutukset itsetuntoon

5.4.1 Sosiaalinen itsetunto

Hyvään sosiaaliseen itsetuntoon kuuluvat turvallinen olo vuorovaikutustilanteissa, ystävyys-suhteet, usko kyvystä selvitä sosiaalisissa tilanteissa ja yhteenkuuluvuuden tunteen kokeminen (Aho 2005, 26–27; Keltikangas-Järvinen 2017, 29). Teatterin on kasvattanut nuorten sosiaalista itsetuntoa muun muassa kehittämällä itsevarmuutta sosiaalisissa tilanteissa, muihin tutustumisessa ja muiden kohtaamisessa. Turvallinen harrastusilmapiiri on vähentänyt epäonnistumisen pelkoa ja antanut mahdollisuuden näyttää vaikeitakin tunteita. Yhteenkuuluvuuden tunnetta ovat vahvistaneet muun muassa luottamusryhmäläisiin ja ylpeys yhdessä aikaan saadusta. Teatteri koetaan antaneen myös rohkeutta ilmaista omia mielipiteitä.

Teatteriharrastus on antanut nuorille itsevarmuutta sosiaalisissa tilanteissa toimimiseen. Muihin ihmisiin tutustuminen teatterin parissa opetti kaikenlaisten

ihmisten kanssa toimimista, josta on ollut nuorten mukaan hyötyä heille myös muussa elämässä.

Semmoset tiimityöskentelytaidot, koska vaikka sä tavallaan työs-
tät ohjaajan kanssa ja itse sitä roolihahmo, ni kuitenkin se lavalla
oleminen on tiimityötä, niinku kaikesta huolimatta. – – Aina ei tie-
tenkään kemiat kohtaa, mut sun oli pakko sietää ja käyttäytyä fik-
susti niinku siellä kaikkia kohtaan, ni kyl se niinku opetti sem-
mosta, et pysty olee itsevarmempi sosiaalisissa tilanteissa. (H1)

Kyl me aina ollaan se näytelmä kasaan saatu, ni mun mielestä se
on ehkä se hienoin oppi, mitä mä oon saanu. Et mä pystyn joka
tilanteessa, joka ihmisen kanssa tekemään yhteistyötä, ja se on
kyl kantanu tänne aikuisikään asti. Et mä tiedän, et siinä ryh-
mässä voi olla ihan ketä vaan, ihan mimmosia ihmisiä vaan, ni kyl
me saadaan se näytelmä kasaan. (H5)

Muiden kehut antoivat teatterilla itsevarmuutta ja nuori oppi luottamaan kel-
paavansa muille sellaisena kuin on. Teatteri opetti arvostamaan itseään ja
omia mielipiteitään, kuten haastateltu 3 totesi:

Nykyään on paljon sillee parempi fiilis, et mä nyt oon tämmönen ja
se kelpaa niille, ketkä mua rakastaa ja se on ihan fine. – – Loi-
maal oppi kyl sen, et minä olen arvokas ja minulla on ääni, näin
hienosti sanottuna. (H3)

Teatterissa nuoria opetettiin kohtaamaan kaikki tasavertaisina ilman ennakko-
luuloja. Nuorisovaihtokokemukset ovat myös auttaneet toimimaan kulttuu-
rieroja sisältävissä tilanteissa paremmin.

Meillekki on opetettu ihan siä teatterissa, et kaikki on samanarvo-
sia, ja just et tutustu eri maalaisiin, eri värisiin ja eri näkösiin ihmi-
siin, ni se on mulle ihan normaalia, et vaik sä oot tommonen, ni ei
sulla ole mitään titteliä siinä edessä, vaan sä olet ihminen. (H3)

Kyl mä sanoisin, et se [nuorisovaihto] on kokemuksena auttanu
siis paljon – – on ollu paljon helpompaa – – mähän siis suoritin yli-
opiston ulkomailla kansainvälisessä ympäristössä, ni mä sanoisin,
et se on paljon helpottanu sitä sopeutumista sinne. Et ku on niin
monia eri ihmisiä niin monista eri kulttuureista, missä on erilaisia
tapoja – – no, kielimuuria ei oo yleensä ollu, mut on oppinu – – jos
esimerkiks joku nyt tekee jotain jollain tietyllä tavalla, ni sit ei vält-
tämättä aina oletta et se tarkoittaa jotain – – tai jossei oo varma, ni
sit kysyy, et ”hei, mä näin, et sä teet tätä, et mitä se tarkoittaa”. Et
tällai se on ainaki auttanu. Ja sit kans – – no kielimuurin kaa sillai,
et mulla on välillä paikallisten kans ollu pieni kielimuuri, niin sit on
osannu esimerkiks niitä tilanteita hoitaa, ku on – tehtiin just näitä

teatterijuttuja sillai, et ei saanu esimerkiks keskustella englanniks ollenkaan, niin ne on kyl auttanu sillai aika paljon. (H6)

Useampi haastatelluista kuvasi teatterin olleen ympäristönä turvallinen ja rento. Nuorille tämä tarkoitti ilmapiiriä, jossa pystyi tekemään mitä vaan ja olemaan oma itsensä. Lupa virheiden tekemiseen vähensi epäonnistumisen pelkoa ja vaikeatkin henkilökohtaiset tunteet sai näyttää ja ne käsiteltiin turvallisen aikuisen eli ohjaajan kanssa.

Ei oo pelänny niin paljon semmosta epäonnistumistakaan, että on saanu semmoseen jännitykseen myöskin muussa elämässä semmosta varmuutta, että ei tarvi ihan kaikkia pieniä asioita murehtia. Että jos tulee joku moka jossain, ni se ei yleensä – – yleisö haluaa usein, että esiintyjä onnistuu ja muut haluaa sitä ja semmonen niinku yleisestiki ollu hyvä opetus sieltä. (H4)

Se oli porukka ihmisiä, joita oli parhaimmillaan tuntenu jonku kahdeksan vuotta, niin kuitenkin myös uskals ja tarpeen vaatiessa niin sanoo vastaan tai ehdottamaan jotain muuta. Tai tekemään sitä mitä ite halus, eikä tarvinnu välittää niistä muiden reaktioista siinänsä. (H2)

Teatteri oli niin turvallinen paikka. Et se oli silloin ihan ku toinen koti, et siellä pysty – – siellä pysty olee mitä tahansa, että se oli kyl semmonen, mihin aina pysty menee millä mielellä tahansa – –. (H4)

Meil oli... mä en muista, mikä sen näytelmän nimi oli... no kuitenkin, – – sit me niinku riideltiin siinä ja sit me niinku huudettiin, ni sit ihan yhtäkkii vaan tieks multa purkautu kaikki ja mä vaan rupeusin itkee ihan täysiä, – – ja sit kaikki vaan jotenki hämmenty ja oli sillee ”mitä mein kuuluu tehdä” – –, ja sit mä vaan painuin sinne takahuoneeseen ja sit [ohjaaja] tuli mun kans juttelee ja näin. Se oli samaan aikaan tosi semmonen hieno tilanne, mut samaan aikaan tosi vaikee. – – Siinä oli just se, et mä en ollu yksin, ku se tapahtu, et se oli just hyvä, et mun paras ystävä oli siinä mun kanssa ja [ohjaaja] tuli auttamaan – –, eikä ollu sillee ”pyyhi kyyneleet, meil on treeni ja täytyy päästä loppuun” ja näin, vaan sit mulle annettiin se aika ja muut teki sit jotain ja sit me juteltiin siä joku puol tuntii ja tällee, et se oli hyvä – –. (H3)

Yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvasti myös luottamus ryhmäläisiin: lavalla nuori pystyi luottamaan siihen, että muut auttaisivat yli omien mokailujen, ja toisaalta teatteri mahdollisti samalla tavalla itse muiden ryhmäläisten auttamisen. Esityksen päätteeksi nuori sai kokea ylpeyttä yhdessä aikaan saadusta työstä.

Semmonen niinku luottamus sil tavalla muihin ihmisiin, että vaikka oiski sillee, et ei vitsi, et tää ei mee niinku ite haluais, mut sit saa sitä tukee sieltä niinku muilta samanikäisiltä ja myöski aikuisilta, ni se on kyl – sen oon kokenu tärkeenä siinä iässä, mitä ei oo muuta kautta ehkä niin paljon tullu mitä sieltä teatterista. – – Pystyy luottaa siihen, et mä en oo yksin siellä lavalla, vaan me ollaan yhdessä ja vaikka se on mun vuoro puhua, mutta siellä tapahtuu kaikkee muutaki ja muut sit tukee mua ja haluaa, että mä onnistun ja et muut auttaa, jos mä yhtäkkii unohdan kaiken mitä piti sanoo (H4)

On ollu sellasii hetkii, et on ollu sikaylpee siitä, mitä on saatu aikaseks porukalla. (H2)

Ryhmä saattoi muodostua hyvin tiiviiksi harrastuksen aikana ja useampi nuori kuvasikin, että lopettaminen oli luontevaa, sillä muutkin ryhmäläiset lopettivat samaan aikaan, eikä harrastus ilman muita ryhmään kuuluneita olisi ollut enää sama. Yhteishenkeä muodostivat myös ryhmänä koetut ihanat yhteiset hetket ja yhteiset hauskat jutut, jotka säilyivät harjoitusten ulkopuolellekin.

Vaikka ite ois pystyny jäämään ja jatkamaan, ni tosi moni muu olis lopettanu kuitenkin ja ei se ois kuitenkaan ollu se sama. (H2)

Ja se, et niinko, kaikki ne ihanat hetket niitten ihmisten kanssa, ne on niit suurimpia asioita. (H3)

Just ku kaikilla oli joku hahmo ja kaikil oli erilasii hahmoja, ja miten ne hahmot jäi välillä niinko päälle, ja miten se oli niinko kaiken kaikkiaan hauskaa ja tavallaan oma pelinsä myös lavan ulkopuolella. (H2)

Eräs nuori kertoi, että turvallinen ryhmä ja ilmapiiri teatterilla opettivat rohkeutta ilmaista omat mielipiteet.

Mä olin niin ujo ja aina sillee vähän niinko en osannu ilmasta mun mielipiteitä, enkä oikeestaan uskaltanukaan, koska mä pelkään kauheesti konflikteja. Ni sen ehkä oppi, et kyl sit ku on turvallinen ympäristö ja sulle annetaan se oma tila ja oma sana, ni siin oppi sen, et se on ihan okei sanoo jotain, eikä heti välttämättä se reaktio toisilta ookaan negatiivinen, vaan se saattaa olla hyvin kannustava. – – Ku mä oon ryhmässä, ni en mä siitä peräänny, et en mä enää pelkää niitä tilanteita. Ja se just et niinku mä koen, et mun mielipide on ihan yhtä validi ku muidenki – –. (H3)

Omien mielipiteiden esittäminen lisäsi itsevarmuutta ja teki omien näkökulmien esittämisestä ryhmätilanteissa helpompaa. Nuori kertoo myös saaneensa teatterilta kokemuksen siitä, miten konfliktitilanteita voidaan ratkaista rakentavasti.

5.4.2 Suoritusitsetunto ja yleinen itsetunto

Suoritusitsetunto kuvaa henkilön luottamusta omiin kykyihinsä ja osaamiseensa. Hyvä suoritusitsetunto saa ihmisen asettamaan itselleen realistisia tavoitteita. Pätevyyden tunne ja onnistumisen kokemukset rakentavat suoritusitsetuntoa. (Aho 2005, 26–27; Keltikangas-Järvinen 2017, 29.) Yleinen itsetunto kertoo ihmisen yleisestä luottamuksesta itseensä ja kykyynsä selviytyä elämässä (Keltikangas-Järvinen 2017, 29). Näitä itsetunnon osa-alueita teatteriharrastus kehitti tarjoamalla tilaisuuden erilaisten kykyjen vahvistamiseen ja pätevyyden tunteen kokemiseen. Teatteri mahdollisti esimerkiksi arjesta poikkeavien asioiden kokemisen, omatoimisuuden ja sitkeyden kehittämisen, rennomman suhtautumisen erilaisiin tilanteisiin sekä kyvyn toimia epä mukavuusalueella. Ohjaajalta saatu luottamus ja hyvä päivä teatterilla ovat kohottaneet nuorten itsevarmuutta niin omaan osaamiseen liittyen kuin yleisestikin.

Nuoret kertovat teatteriharrastuksessa oppineen ainakin itsestään huolehtimista ja vastuunkantoa, aikatauluista huolehtimista ja työhön sitoutumista sekä sitkeyttä käydä harrastuksessa, vaikkei se aina olisi kiinnostanut.

Teatterissa myös ehkä opetettiin semmosta tietynlaista itsenäisyyttä. Että kun oli suuri ryhmä, niin ei ohjaajalla oo aikaa mitenkään huolehtia esimerkiks viidestätoista 12-vuotiaasta. Että se oli niinku – – sun piti ite huolehtia, että sä oot ajoissa ja laitat ittes valmiiks ja että sulla on kaikki lavalla tarvittavat tavarat siellä, missä niiden kuuluu olla. Ja totta kai apua sai, jos sitä tarvitsi ja piti sitten tietenki osata sitä niinku pyytää ongelmatilanteiden ilmetessä, mut että siinä piti oppia myös huolehtimaan itsestään, niin ehkä se on sitten myös tollasessa työssä auttanu siihen, että pystyy sen oman tonttinsa hoitamaan ja niin. (H1)

Vaik se on vapaaehtosta toi teatterin käyminen, ni sit siin kuitenkin oppii, et jos mä lähen tähän, ni mä teen sen loppuun asti –. Et se opetti myös semmosta hyvin säntillistä toimintaa, et sit niinku tää homma hoidetaan. Ja kaikil oli se sama mentaliteetti. Et sen huomaa niinku nyt tälle aikuisena, et mä oon tosi tarkka nykyään kaikist aikatauluista ja siitä, että tehdään se mitä on tultu tekemään, ja mä luulen, et se on hyvin pitkälti siitä, et oppi elämään siihen, et tää menee näin ja sillä siisti. (H3)

Välillä ei yhtään haluais mennä paikalle ja en halua puhua kenellekään ja on niin semmonen kurja fiilis ja ei yhtään kiinnostaa. Nuorena ehkä oli enemmän niitä semmosia, et ei mua huvita tehdä yhtään mitään. En mä jaksa improvisoida, vähän semmosteiniangstia. Mut sit ku sinne meni, ni kyl siellä tuli tehtyä jotain. Ja loppujenlopuks usein pääty, et oli ihan kivaa, et kannatti mennä.

Se on ehkä ollu semmonen, et ei nyt ehkä kannata vaan – – jos on semmonen fiilis, et emmä nyt mee – – ni ei kannata vaan jäädä siihen sohvalle lojumaan. Et kyl se aina on sen arvosta, että menee. (H5)

Teatteri opetti myös kohtaamaan tilanteita rennommin ja vähemmän vakavasti. Eräs haastateltu oli oivaltanut nuorisovaihdossa toisen maan spontaanimmasta tavasta tehdä teatteria, että hän itsekin voi suhtautua teatterin tekemiseen ja muuhunkin toimintaan elämässään enemmän intuitiivisesti, ja luottaa silti asioiden järjestyvän.

Ja muutenkin esimerkiks kun teatterilla oli näitä kaikenlaisia äänenkäyttöharjoituksia, mitkä saatto aluks tuntua hiukan noloilta, ni sit siinä oppi kans sen, et ei tarvi ottaa niin hirveen vakavasti. (H6)

Ni kyl se varmaan semmosta varmuutta toimia intuitiolla, et kaikkeen ei tarvi aina olla valmista käsikirjotusta, et voi vaan kokeilla ja kattoo, et mitä siitä tulee. Et kyl siitä jotain syntyy aina. Et ei se oo niin vakavaa, että tarvis aina olla kaikki valmiiks suunniteltuu. (H4)

Teatterin kuvattiin vahvistaneen kykyä selvittää epäonnistumisista ja epäonnistumisen pelon vuoksi ahdistaneista tilanteista. Teatterissa nuori joutui jatkuvasti tilanteeseen, jossa oli epämukavuusalueellaan, mutta myös huomasi selviävänsä siitä. Nuori päätyi uskaltamaan ahdistavalta tuntuvienkin asioiden kokeilemista uudelleen epäonnistumisen pelon hälvetessä.

Just aina etukäteen ennen ku jotain tapahtuu, ni ahistaa ehkä eniten. Ni oli käyny sen prosessin läpi tosi monta kertaa, et ahistaa ennen joka ikistä harkkaa ja ennen kokonaista kautta, niin jotenki se, että oli selvinny siitä niin monta kertaa, ni ei se tuntunu enää niin pahalta. (H2)

Erityisesti just näytöksissä kyllähän sen ite aina huomaa, jos moka tai et vaik ei muista jotain reploja tai et joku tehtävä tuntuu vaikeelta tai jopa ikävältä, et mä en haluis tehdä tätä. Ni koska siellä on sun kaverit ja ohjaaja, ketä työntää sua tekemään sen, sä et periaattees pysty perääntymään siitä haasteesta, koska sun täytyy vaan tehdä se. Ja sit sä teet sen ja se tuntuu hyvältä. (H3)

Aineiston perusteella nuorille mahdollistui teatteriharrastuksessa kokea sellaisia asioita, joita muuten ei olisi kokenut. Onnistumisen kokemuksia kertyi, kun huomasi harrastuksen parissa osaavansa asioita, joita ei olisi uskonut osaavansa.

Et jotenki ehdottomasti tuli siis vastaan sellasia tilanteita, mitä ei tulis missään muualla vastaan, et ei tulis pelkästään, jos ois kaverien kanssa jossain tekemässä jotain, niin sellasta ei tulis, mitä teatterilla vois tulla. – – Ainaki tuli sellasii hetkii, et tajus, et ite pystyy tekemään joitaki asioita. Et jos ne hahmot teki jotain sellasta, mitä ite ei ois todellakaa tehny, mut sit se oli tavallaan sinä joka teki niitä asioita. (H2)

Nuoret mainitsivat, että itsevarmuutta ja luottamusta omiin kykyihin lisäsi ohjaajalta saatu luottamus. Tämä näyttäytyi nuorille itselleen annettuna mahdollisuutena vaikuttaa esimerkiksi puvustukseen ja lavastukseen.

Me jossain vaiheessa alettiin saada aika paljon vapauksia – esimerkiksi omas puvustuksessa saatiin ehdottaa aika paljon ja sit myös tota jonkun verran lavastuksessa – –. Mä sanoisin, et se on ollu varmaan sillai aika monelle muullekin positiivinen kokemus, et on – – se on ollu luottamuksen osoitus nuorille, et sä nyt oot ollu täällä jonkun aikaa, et me luotetaan. – – Loimaalla – – on osotettu, et luotetaan nuoriin, mikä mä luulen, et on kasvattanu itseluottamusta aika monella [ihmisellä]. Noin nuorena teini-ikäsenä tuntuu valmiiks muutenki, et kaikki sanellaan sulle – –. Sit teatterilla kuitenkin annetaan vähän sitä vapautta. Aina ei sanotakaan, että ”et voi tehdä näin, vaan sun pitää tehdä näin”, vaan vähän sillai, että ”kokeile, mikä sun mielestä vaikuttaa hyvältä”. Se on ehkä se kontrasti muihin elämän alueisiin sillä hetkellä. (H6)

Muistan tosi hyvin semmosen, että mietittiin hahmojen vaatteita ja mulla oli ollu alusta asti tietynlainen näkemys siitä, että – – minkälaiset vaatteet sillä hahmolla on ja puvustaja oli mun kanssa hyvin eri mieltä, ja mä menin esittelee ohjaajalle puvustajan antamia vaatteita ja ohjaaja ei oikeestaan sanonu mitään, ja mä päätin, et mä sanon suoraan, et mä oon eri mieltä. Mä muistan, et se oli vaikee hetki sanoo, mut – – siinä kohtaa kun mä sain sen ohjaajan tuen, et se oli samaa mieltä mun kanssa – – kun kuitenkin sä olit siinä kohtaa niin sanotusti ”vaan” teini-ikäinen muiden nuorten joukossa, ni kyl ne on jääny semmosina niinku positiivisina kokemuksina mieleen. (H1)

Toiveroolin saaminen oli jättänyt erääseen haastateltuun positiivisen onnistumisen kokemuksen. Toinen haastateltu puolestaan oli oppinut, ettei toiveroolilta jääminen tarkoittanut omaa kyvyttömyyttä rooliin. Haastateltu 3 taas kuvasi erityisesti pitäneensä loppukiitoksista, jotka kohottivat mukavasti itsetuntoa.

Kyl mä muistan sellasia hetkiä, jotka on jääny mieleen, kun tota on tavallaan toivonu jotain roolia ja sen on saanu, koska ei välttämättä oo ollu itsestäänselvää. (H1)

Joskus mä mietein sitä, et mä oon varmaan niin paljo huonompi ku nää muut. Se oli sitä teini-ikää kun aina heti, jos mussa oli – – jotain huonoa tapahtu, ni ”noni, mä oon nyt huono ja mussa on joku vika”. – – Mut et sit on oppinu vähitellen, ku vuosia on tullu enemmän ja on tullu tehtyä kaikenlaisia rooleja ja erityyppisiä juttuja, ni sen on todennu, et ei se oo musta kiinni, vaan se on se kokonaisuus. Et joku toinen on vaan ollu parempi just siihen rooliin. (H5)

Kyl mä oon aina rakastanu loppukumarruksia! Se on parasta mitä sä voit saada, ku ihmiset taputtaa sulle ja sit sä oot vaan ”kiitos kiitos”, ni kyl se tuntuu niin hyvältä – –. Ku se on semmonen asia, et ei ihmiset tee sitä missään muualla ku teatterissa tai josain tanssinäytelmässä tai mikä tahansa esiintyminen, ni se tuntuu niin hyvältä! (H3)

Yleistä itsetuntoa teatteriharrastus on vahvistanut opettamalla työkaluja arjesta selviämiseen.

Saanu sellasii työkaluja, miten selvitä arkisesta elämästä, ihan niinko ongelmanratkasusta siihen, että voi yksinkertaisesti piiloutuu jonkun hahmon taakse jossain tilanteissa, jossa ite ei pystyis toimimaan, ja sit yhtäkkiä pystyyki toimimaan, koska tavallaan ei enää oo oma itensä. (H2)

Saatiin tosi kokonaisvaltaisia esityksiä tehtyä yhdessä [nuorisovaihdoissa], ni kyl siit sai hirveesti voimaa ja näkökulmaa ja rohkeutta lähtee tommosiin juttuihin. Et kyl jatkossa on ollu kiinnostunu tommosista kaikista reissuista mitä tehdään. Et vaikka ne on ollu jännittäviä, – – se on ollu kyl hyvä huomata, et pärjää tämmösis asioissa – –. (H4)

Se rohkeus just, et jos oli ollu vaikka hyvä päivä teatterissa ja sit menee kouluun, ni onki vähän enemmän rohkeutta vaik sanoo jotain uudelle oppilaalle tai vastata opettajan kysymyksiin, vaikkei ikinä yleensä vastais, et se toi semmosta vähän niinko buustia elämään. (H3)

Esimerkkinä harrastuksessa kehittyneistä arjessa selviämisen taidoista mainitaan ongelmanratkaisutaidot ja vaikeasta tosielämän tilanteesta selviäminen kuvittelemalla itsensä roolihahmoksi. Nuorisovaihdoissa mukana olleet kertoivat saaneensa rohkeutta yleisesti matkusteluun ja siihen, että pärjäävät yksin ulkomaillakin. Ylipäätään hyvän päivän teatterissa kerrottiin tuoneen itsevarmuutta muillekin elämän osa-alueille.

6 POHDINTA

6.1 Teatteriharrastuksen vaikutukset minäkuvaan

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että teatteriharrastuksella Loimaan teatterissa on ollut vaikutusta nuorten minäkuvaan. On mielenkiintoista huomata, että muutkin harrastajat itseni lisäksi ovat kokeneet teatterin vaikuttaneen merkityksellisesti siihen, keitä he kokevat olevansa nykyään. Vaikka itsekin olen huomannut useita tapoja, joilla teatteri on muokannut käsitystäni itsestäni, yllätyin siitä, miten monin tavoin haastatellut kuvasivat teatterin harrastamisen vaikuttaneen elämäänsä. Koska tutkimuksen nuoret olivat jo päättäneet harrastamisensa Loimaan teatterin nuorten ryhmässä, he pystyivät kertomaan, millä tavoin harrastuksen vaikutukset edelleen heidän elämässään näyttäytyvät. Näin ollen ajattelen, että teatteriharrastus muokkaa nuoren minäkuva, identiteettiä ja itsetuntoa paitsi harrastusaikana, myös sen jälkeen. Vaikutukset saattavat olla hyvinkin kauaskantoisia: vaikka osalla haastatelluista oli ehtinyt kulua jo useita vuosia harrastuksen lopettamisesta, saattoivat he silti hyödyntää teatterissa oppimaansa ja teatterissa koetut asiat ovat mahdollistaneet heille myöhempää minäkuvan, identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

Saamieni tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että teatteriharrastus ainakin omien haastateltujeni osalta on edistänyt hyvinvointia. Luovan harrastuksen kuvaillaan esimerkiksi kehittävän sosiaalista koheesiota, lapsen kehitystä, mielenterveyttä ja terveitä elämäntapoja (Fancourt & Finn 2019, 8). Minäkuva puolestaan vaikuttaa ihmisen käsitykseen itsestään sosiaalisesti, emotionaalisesti, fyysisesti ja kognitiivisesti (Aho 2005, 23). Lisäksi esimerkiksi vahva itsetunto edistää hyvinvointia, kuten kykyä selvitä stressaavista elämäntilanteista (Kiviruusu s.a.). Käsitys omasta identiteetistä helpottaa hahmottamaan paikkaansa työelämässä (Pohjola 2018). Tulosteni perusteella ei voida sanoa, missä määrin haastateltujen elämäntavat ovat parantuneet, mutta uskon, että mielenterveyteen on vaikuttanut positiivisesti teatterin avulla vahvistunut myönteinen käsitys itsestä. Nuoren minäkuva teatteri on tukenut tarjoamalla sosiaalisia vertaiskokemuksia ja ihmissuhdetaitoja, emotionaalisia tunnetaitoja ja empatiakykyä, käsitystä omista kyvyistä yleisesti ja vahvistamalla identiteetikäsitystä.

6.1.1 Vertaisuuden, yhteenkuuluvuuden ja ihmissuhdetaitojen tukeminen

Teatteriharrastus mahdollistaa nuorelle minäkuvan ja identiteetin muodostumisen kannalta tärkeitä vertaistuen, yhteenkuuluvuuden ja ihmissuhdetaitojen oppimisen kokemuksia. Nuorena, kun identiteetti on vasta muotoutumassa ja minäkuva rakentumassa, koetaan hyväksytyksi tuleminen ja joukkoon kuuluminen tärkeänä (Lehtovirta & Peltola 2012, 162). Kaverisuhteet muodostuvatkin nuoruudessa merkityksellisiksi ja kavereilta omaksutaan paljon (Nurmi ym. 2014c). Eräänä nuoruuden kehitystehtävänä myös pidetään ihmissuhteiden luomista toiseen sukupuoleen (Nurmi ym. 2014b). Tulosten perusteella teatteriharrastus mahdollistaa nuorelle vertaistukea sekä tunteiden ja uusien kokemusten käsittelyä yhdessä vertaisten kanssa. Teatteriharrastuksen tarjoamia vertaistuen kokemuksia havaitsivat myös Saarela (2010, 28) ja Utter (2019, 49) opinnäytetöissään. Teatterista saadut vertaisuuden kokemukset ovat mahdollisesti auttaneet Loimaan teatterin nuoria luomaan minäkuvaa ja identiteettiä, jossa nuori kokee kuuluvansa osaksi tiettyä ryhmää ja samalla myös ikätovereitaan. Tällainen oman sukupolven edustamisen kokemus vahvistaa ihmisen sosiaalista minäkuvaa ja toimintakykyä yhteisössään (Vuorinen 1997, 225).

Loimaan teatterissa nuoret solmivat myös uusia, vahvojakin ihmissuhteita ja tutustuivat useisiin uusiin ihmisiin niin Loimaan alueella kuin osittain myös ulkomailla. Tutustuminen, toimeen tuleminen harjoituksissa ja lavalla sekä ystävystyminen kehittivät nuorten ihmissuhdetaitoja, joita he kertoivat voineensa hyödyntää myös elämässä teatteriharrastuksen ulkopuolella. Saarelan (2010) mukaan harrastuksessa luotiin uusia ihmissuhteita ja Utterin (2019) haastattelut kokivat teatterin tarjonnan ihmissuhdetaitoja muuhunkin elämään. (Saarela 2010, 28; Utter 2019, 47.) Näiden seikkojen koettiin vahvistaneen itseluottamusta (Orava 2019, 35; Saarela 2010, 39). Oman aineistoni mukaan teatterilla saattoi kokea ylpeyttä yhdessä aikaan saaduista asioista ja tuntee kuuluvansa osaksi harrastusryhmää. Myös Utterin (2019) ja Hiekkalinnan (2018) tutkimusuloksista selviää samankaltaisia harrastuskokemuksia (Utter 2019, 35–37; Hiekkalinna 2018, 24). Ihmissuhdetaidoista oppiminen, ystävyysuhteiden solmiminen ja yhteenkuuluvuuden kokeminen harrastuksessa kuvaavat teatteriharrastuksen tukevan nuorten hyvän itsetunnon rakentumista, mikä

puolestaan mahdollistaa nuorelle esimerkiksi itsen tarkastelua suhteessa ympäristöönsä ja oman kommunikointitavan hahmottamista yhteisössä toimiessa (Asikainen 1999, 215). Juuri ystävät ja yhdessä tekeminen vaikuttavat tulosten perusteella tehneen teatterista suurimmalle osalle nuorista mielekästä toimintaa. Tällaisen yhteisen tekemisen voi tulkita parantavan nuorten elämänlaatua (Vehkalahti 2006, 41).

6.1.2 Tunnetaitojen ja omien kykyjen vahvistuminen

Teatteriharrastuksessa nuori kehittää kykyjään ja tulee tietoisiksi vahvuuksistaan sekä tunteiden kanssa työskentelystä, mikä vahvistaa nuoren minäkuvaa, itsetuntoa ja pystyvyyden kokemusta. Vehkalahti (2006) mukaan teatteri-ilmaisu auttaa kohtaamaan vaikeitakin tunteita turvallisesti, mikä lisää ymmärrystä itsestä ja helpottaa muiden kohtaamista (Vehkalahti 2006, 33). Saarelan (2010) ja Utterin (2019) opinnäytetöissä teatteriharrastuksessa havaittiin kaikenlaisten tunteiden purkamisen ja sallimisen olevan mahdollista (Saarela 2010, 43; Utter 2019, 46). Tulosten perusteella vaikuttaisi, että Loimaan teatterissa nuoret ovat kokeneet voivansa näyttää kaikenlaisia tunteita lavalla ja myös omia henkilökohtaisia tunteitaan ryhmässä. Mahdollisuuden tunteiden näyttämiseen ja käsittelyyn teatterilla koettiin auttaneen tunteiden tunnistamisessa ja niiden kanssa toimimisessa. Tällainen kyky tunteiden käsittelyyn vahvistaa emotionaalisen minäkuvan kautta nuoren minäkuvaa ylipäätään. Lisäksi tunnetaidot vahvistavat itsetuntoa ja -luottamusta nuoren kohti pystyvyyttä esimerkiksi epäonnistumisen ja epävarmuuden kohtaamiseen (Vehkalahti 2006, 33).

Hiekkalinnan (2018, 26) ja Utterin (2019, 45) mukaan nuoret ovat kokeneet ohjaajilta saadun tuen ja arvostavan kohtaamisen tärkeänä. Omasta aineistosta nousee esille erityisesti positiivinen kokemus ohjaajan nuoria kohtaan esittämästä luottamuksesta, joka näyttäytyi ohjaajan antamina mahdollisuuksina vaikuttaa esimerkiksi lavastukseen, puvustukseen ja käsikirjoitukseen. Tulokseni kertovat nuorten myös kokeneen teatterin turvallisena paikkana olla sellainen kuin on, ja ohjaajan turvallisena aikuisena. Tällainen turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri edesauttaa nuoren minäkuvan kehittymistä (Luosta-

rinen 1999, 241). Voidaan siis todeta, että mitä todennäköisimmin haastatteleminen Loimaan teatterin nuorien kokemus teatteriharrastuksesta turvallisenä ja luottamuksellisenä ympäristönä on vahvistanut heidän minäkuvaansa.

Nuoruuden kehitystehtävinä pidetään muun muassa koulutuksen hankkimista ja työelämään valmistautumista (Nurmi ym. 2014b). Näihin liittyen hallussa olevat tunnetaidot ja lisäksi kyky realistisesti tunnistaa omaa osaamistaan ovat mielestäni olennaisia. Utterin (2019) tutkimustuloksista käy ilmi, että teatteri on kehittänyt harrastajiensa toimintakykyä stressitilanteissa, omien vahvuuksien tunnistamista, epäonnistumisen pelon vähentymistä ja uskoa omiin taitoihin (Utter 2019, 53–57). Saarelan (2010) haastattelemat nuoret kokivat kehittäneensä taitojaan toimia haastavissa sosiaalisissa tilanteissa (Saarela 2010, 46). Omassa aineistossani nuoret kokevat saaneensa vahvistusta monenlaisiin kykyihin, kuten arkiseen ongelmanratkaisuun, kielitaitoon ja sellaisista tilanteista selviämiseen, joista eivät olisi uskoneet selviävänsä. Teatteriharrastus mahdollistaakin myös arjesta poikkeavat kokemukset (Saarela 2010, 28; Hiekkalinna 2018, 26), mikä saa nuoren kokeilemaan asioita, joita ei muuten kokeilisi. Tällä tavalla saadut onnistumisen kokemukset lisäävät pystyvyyden tunnetta (Luostarinen 1999, 249). Onnistumisen kokemukset ja pätevyyden tunne ovat osa itsetuntoa ja itsen arvostusta (Aho 2005, 26–27), joka siis nuorella täten teatteriharrastuksessa vahvistuu.

6.1.3 Empatian ja oman identiteetin kehittäminen

Teatteriharrastuksen parissa nuori pääsee eläytymään erilaisiin rooleihin lavalla ja tulemaan kohdatuksi sellaisena kuin on, mikä helpottaa omien roolien hahmottamista, toisten ymmärtämistä ja oman identiteetin löytämistä muussa elämässä. Yhtenä nuoruuden kehitystehtävänä pidetään roolien etsintää ja identiteetin löytämistä noin ikävuosien 15–18 aikana (Vuorinen 1997, 210, 215). Identiteetin etsinnästä erotetaan Marcian teorian mukaisesti eri vaiheita, kuten moratoriovaihe eli etsimisen vaihe ja saavutetun identiteetin vaihe (Nurmi ym. 2014d). Haastattelemani Loimaan teatterin nuoret ovat olleet nähdäkseni pääasiassa moratoriovaiheessa identiteettiprosesseissaan harrastusaikana, mikä istuu myös Vuorisen (1997, 215) teoksessa esitettyyn ikähaarukkaan. Tuloksista selviää, että nuoret kokevat kuitenkin myöhemmin saavutta-

neen identiteettinsä, ja että teatteriharrastus on vaikuttanut siihen, millaisiin tavalla nuori itseään identifioi. Ryhmiin kuulumisen kautta nuori esimerkiksi hahmottaa, minkälaisista asioista pitää ja ei pidä (Vuorinen 1997, 215–218). Tutkimusten mukaan teatteriharrastus myös tarjoaa nuorelle kokemuksia nähdystä tulemisesta ja mahdollisuuden olla oma itsensä (Utter 2019, 35; Hiekkalinna 2018, 24; Saarela 2010, 36). Oman tutkimukseni tulokset osoittavat nuorten jäsentäneen teatteriharrastuksessa asioita, esimerkiksi rooleja, jotka tuntuvat tai eivät tunnu omilta. ”Teatterilaisuus” on koettu tärkeäksi osaksi itseä, tai teatterissa tehtyjen roolien kautta on selvinnyt esimerkiksi millainen oma ihanne-minä olisi, tai millainen ei ainakaan itse halua olla. Nuori hyödyntää minäihannetta tavoitteiden saavuttamisen apuna (Vuorinen 1997, 215–218). Loimaan teatterin nuoret kertoivat pystyneensä teatterilla olemaan omia itsejään ja teatterissa nuori oli saattanut myös pystyä olemaan enemmän juuri sellainen, kuin halusikin olla. Näin voidaan ajatella, että teatteriharrastuksen avulla haastatellut nuoret ovat mahdollisesti pystyneet paremmin olemaan autenttisia itsejään ja asettamaan sen mukaisesti heitä aidosti hyödyttäviä tavoitteita myös teatterin ulkopuolella. Eheä identiteetti mahdollistaa aitouden (Lehtovirta & Peltola 2012, 114), mikä tässä tapauksessa tarkoittaa, että teatterin vaikutuksesta nuori on voinut löytää kohti aidompaa itseään, vaikka varsinainen identiteetin saavuttaminen on todennäköisesti tapahtunut vasta harrastuksen jälkeen.

Nuoruudessa minäkuvaa määrittävät sosiaaliset roolit ja ideologiat, joihin vaikuttavat esimerkiksi muilta saatu palaute ja muiden samanikäisten hyväksyntä (Nurmi ym. 2014d). Teatterissa nuori oppii palautteen vastaanottamista (Saarela 2010, 40) ja positiivinen palaute kohottaa itsetuntoa (Hiekkalinna 2018, 29). Myös Loimaan teatterin nuoret kuvasivat palautteen antamisen ja vastaanottamisen kehittyneen teatterissa, ja positiivisen palautteen vahvistaneen uskoa itseän. Roolityön mainittiin helpottaneen erilaisten roolien kanssa tasapainoilussa muussakin elämässä, mutta laajemmin koettiin, että erilaisiin rooleihin eläytyminen oli lisännyt empatiaa. Empatiakyvyn kehittymisestä harrastuksen parissa mainitsivat myös Hiekkalinna (2018, 29), Utter (2019, 37) ja Saarela (2010, 38). Teatterissa roolikokeiluiden avulla nuori pystyy turvallisesti kokeilemaan reagointia muihin eri tavoin, mikä laajentaa nuoren käsitystä muista ja täten kasvattaa nuoren sosiaalisen todellisuuden käsitystä (Suihko 1999, 143–145). Tulosten perusteella haastatellut nuoret kokivatkin opitun empatiakyvyn vaikuttaneen myös harrastuksen ulkopuolella esimerkiksi siten,

että työssä on helpompi ymmärtää asiakasta. Empatiakyvystä on myös saanut muilta kiitosta myöhemmin elämässä, mikä on varmasti edelleen kasvattanut nuoren itsetuntoa.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja kehitysideoit

Tämä opinnäytetyö on ensimmäinen tutkimuksellinen työ, jonka olen tehnyt. Tästä johtuen kehityin paljon työprosessin kuluessa. Työ tarjosi itselleni paljon uutta ajateltavaa ja auttoi näkemään kehityskohtiani myös tulevaisuuden vastaaviin projekteihin. Vaikka kohtasin kehityskohtia itsessäni tutkijana opinnäytetyöprosessin loppumetreille asti, olen mielestäni onnistunut kuitenkin hankkimaan luotettavaa, uutta tietoa tutkimusongelmaani, ja täten saanut aikaiseksi pätevän opinnäytetyön.

Erityisesti jännitin tutkimusprosessissa ennen haastattelujen tekemistä, miten objektiivisesti osaisin suorittaa haastattelut ja aineiston analysoinnin. Osa haastattelukutsuun vastanneista oli henkilöitä, jotka tunnen harrastettuani teatteria Loimaalla samaan aikaan heidän kanssaan. Koska minulle ennalta tuntemattomia haastateltavia ilmoittautui myös, valitsin haastateltavaksi ensisijaisesti henkilöitä, joiden kanssa itse en ollut harrastanut. Uskon, että tämä ratkaisu teki haastatteluaineistosta sekä niiden analysoinnista ja johtopäätösten tekemisestä objektiivisempää. Entuudestaan tuntemattomien haastateltavien kohdalla en tullut vahingossa sotkeneeksi omia aiempia kokemuksiani ja muistikuviani haastateltavan kertomiin kokemuksiin. Valittujen haastateltavien joukossa oli myös henkilöitä, jotka ovat minulle jossain määrin tuttuja teatterilta. Heidät valitsin, jotta saisin tehtyä hieman useamman haastattelun. En kokenut ennalta tuntemisen kuitenkaan vaikuttaneen haastattelutilanteeseen siten, että työn luotettavuus olisi sen vuoksi vaarantunut. Pidän merkittävämpänä sitä, että sain tutkimukseen lisää nuorten kokemuksia, kuin sitä, että tuttuus olisi saattanut vaikuttaa tulosten analysointiin ja johtopäätöksiin. Koen, että nämä ennalta tuntemani henkilöt eivät kuitenkaan lopulta edes olleet minulle niin tuttuja, etteikö pyrkimys objektiivisuuteen analysointivaiheessa olisi riittänyt tutkimusaineiston validiteetin säilyttämiseen.

Se, että olen itse harrastanut Loimaan teatterissa ja minulla on omakohtainen kokemus harrastuksen vaikutuksesta omaan minäkuvaani ja itsetuntooni, on

tietysti seikka, joka vaikuttaa tietyiltä osin opinnäytetyöni luotettavuuteen. Tutkija, jolla ei ole mitään yhteyttä Loimaan teatteriin tai teatteriharrastukseen nuoruusiässä, saattaisi todennäköisesti saada hieman omistani poikkeavia tulkintoja aiheesta. Koko tutkimusprosessin ajan pyrin kuitenkin tiedostamaan oman kokemuspohjani ja keskittymään siihen, että se ei vaikuttaisi tulkintojeni tekemiseen. Koen onnistuneeni tässä hyvin, joten uskon opinnäytetyöni olevan siltä osin luotettava.

Jo kuusi haastattelua onnistuivat muodostamaan jonkin verran aineiston saturaatiota. Saturaaation syntymiseen vaikutti uskoakseni haastattelumenetelmän luonne. Koska kyseessä oli teemahaastattelu, jokainen haastattelu pyöri samojen teemojen ympärillä, joten samankaltaisia vastauksia saattoi olettaakin tulevaksi. Työssäni on kyse nuorten kokemuksista, mikä toisaalta mahdollistaa, että lähes millainen tahansa haastatellun kommentti antaa tutkimuskysymyksen kannalta validia tietoa, ja näin ollen tekee aineistosta riittävän. Laajempi otanta olisi kenties tuonut vielä lisää erilaisia kokemuksia esiin, mutta koen, että oman tutkimuskysymyksen kannalta olennaista ei ollut kartoittaa mahdollisimman laajaa määrää kokemuksia, vaan kokemuksia yleensä. Jatko-tutkimuksena voisi selvittää, kuinka laaja kirjo erilaisia kokemuksia aiheeseen liittyen on löydettävissä, tai miten yhteneväisesti laajempi joukko Loimaan teatterin entisiä nuoria harrastajia kokee harrastuksen vaikuttaneen esimerkiksi sosiaaliseen minäkuvaansa positiivisesti.

Vaikka en pystynyt ennalta tietämään, millä tavalla haastatellut ovat kokeneet teatteriharrastuksen vaikuttaneen minäkuvaansa, kävi ilmi, että haastatellut kokivat vaikutukset lähinnä positiivisina, osin neutraaleina. Tämä on hyvä ottaa huomioon tutkimustuloksia tarkastellessa. Tutkimukseni perusteella ei voida tehdä johtopäätöstä, jonka mukaan Loimaan teatterin harrastaminen ei olisi vaikuttanut nuoriin harrastajiin negatiivisesti. Uskon, että vapaaehtoiseksi haastatteluun ilmoittautuivat ensisijaisesti ihmiset, jotka kokevat teatterin vaikuttaneen minäkuvaansa pääosin positiivisesti. Positiivisesta näkökulmasta on todennäköisesti koettu helpommaksi kertoa, kuin negatiivisesta kokemuksesta. Pitää siis muistaa, että haastattelukutsu lähetettiin lähes 90 ihmiselle ja heidän joukossaan voi hyvinkin olla useita henkilöitä, jotka eivät ole kokeneet

teatteriharrastusta positiivisena minäkuvansa kannalta. Toisaalta, kuten tulokset osoittavat, positiivisia vaikutuksia selvästi on, mitä ei tietenkään pidä vähätellä.

Opinnäytetyössä keskityin kartoittamaan kaikenlaisten nuorten kokemuksia. En erikseen tutkinut esimerkiksi tietyn sukupuolen edustajien tai tietyn ikäluokan kokemuksia. Jatkotutkimusideana voisikin olla mielenkiintoista tarkastella, millaista vaikutusta esimerkiksi sukupuolella tai iällä näihin kokemuksiin on, sekä kuinka eri sukupuolten tai ikäryhmien edustajien kokemukset eroavat ja miksi. Minäkuvan teoriaa voisi pelkistää kvantitatiivisessa tutkimuksessa kyse-lyksi, johon voisi saada laajemman joukon vastauksia, ja täten selvittää yleisiä piirteitä teatteriharrastuksen vaikutuksesta nuorten harrastajien minäkuvaan. Myös pitkittäistutkimuksella kyettäisiin varmasti kokoamaan mielenkiintoista materiaalia siitä, kuinka sama nuori kuvailee itseään ja harrastustaan esimerkiksi 13-vuotiaana verrattuna saman henkilön näkemyksiin vaikkapa 18-vuotiaana harrastusta lopetellessa.

Tässä opinnäytetyössä jätin huomiotta myös ohjaajien näkökulmat. Ohjaaja näkee ryhmänsä ja sen yksilöt aivan toisella tavalla kuin harrastaja itse. Tämä työ tarjoaa tietoa siitä, millaisena nuori kokee Loimaan teatterissa harrastamisen oman minäkuvansa näkökulmasta. Haastattelemalla ohjaajia voisi perehtyä siihen, millaisia muutoksia aikuisen näkökulmasta nuorissa tapahtuu näiden harrastuksen aikana. Lisäksi voisi tutkia esimerkiksi sitä, miten harrastaja-teatterin ohjaaja Loimaalla pyrkii tukemaan työssään nuoren minäkuvan kehittymistä.

LÄHTEET

Aho, S. 2005. Minä. Teoksessa Laine, K. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Otava, 20–57.

Asikainen, S. 1999. Näkökulmia tietoisuuteen. Teoksessa Lehtonen, J. & Lintunen, J. (toim.) Draama. Elämys. Kokemus. Kirjoituksia ilmaisukasvatuksen alalta 2. 3. painos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos, 213–224.

Fadjukoff, P. 2015a. Identiteetin muodostuminen. Identiteetti persoonallisuuden kokoavana rakenteena. Teoksessa Metsäpelto, R.-L. & Feldt, T. (toim.) Meitä on moneksi – Persoonallisuuden psykologiset perusteet. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 12.10.2020].

Fadjukoff, P. 2015b. Identiteetti kokoavana ja ohjaavana rakenteena. Identiteetti persoonallisuuden kokoavana rakenteena. Teoksessa Metsäpelto, R.-L. & Feldt, T. (toim.) Meitä on moneksi – Persoonallisuuden psykologiset perusteet. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 12.10.2020].

Fadjukoff, P. 2015c. Identiteetin osa-alueet. Identiteetti persoonallisuuden kokoavana rakenteena. Teoksessa Metsäpelto, R.-L. & Feldt, T. (toim.) Meitä on moneksi – Persoonallisuuden psykologiset perusteet. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 12.10.2020].

Fancourt, D. & Finn, S. 2019. What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. World Health Organization. Health Evidence Network Synthesis Report 67. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/329834/9789289054553-eng.pdf> [viitattu 31.3.2021].

Fonsén, E. & Tanila, H. 2018. Sosiaalinen media ja nuorten minäkuva. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201801291750> [viitattu 9.1.2021].

Haikonen, T. 2011. Tanssia harrastavien tyttöjen pätevyyskokemukset, fyysinen minäkäsitys ja itsetunto. Case: Möysän nuorisoseura. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201105127593> [viitattu 7.2.2021].

Hakanen, T., Myllyniemi, S. & Salasuo, M. 2018. Oikeus liikkua. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusverkosto. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja nro 61. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://tietoanurista.fi/wp-content/uploads/2019/02/Lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-Oikeus-liikkua.-Verkkojulkaisu.pdf> [viitattu 19.3.2021].

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. E-kirja. Helsinki: Edita. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 21.10.2020].

Hiekkalinna, P. 2018. Nuorten elämäntaitojen vahvistaminen teatteritoiminnan keinoin. Hämeen ammattikorkeakoulu. Kulttuuri ja taidetoiminta hyvinvoinnin edistäjänä. Opinnäytetyö YAMK. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018110716800> [viitattu 25.10.2020].

Hiidenvesi, J. 2009. Nuoren tytön identiteetin kehittyminen – median avulla vai siitä huolimatta? Laurea-ammattikorkeakoulu. Hoitotyö. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201001271642> [viitattu 9.1.2021].

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu. E-kirja. Gaudeamus Helsinki University Press Oy. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 23.10.2020].

Historia s.a. Loimaan seudun teatteriyhdistys ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.loimaanteatteri.fi/historia/> [viitattu 6.10.2020].

Hämäläinen, A. & Romppainen, A.-M. 2013. Nähdä itsensä, näyttää itsensä. Digitaalisen tarinankerronnan mahdollisuudet nuoren minäkuvan vahvistamisessa. Turun ammattikorkeakoulu. Toimintaterapia. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013120419905> [viitattu 7.2.2021].

Kananen, J. 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas. Avain opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittamiseen. E-kirja. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 262. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavissa <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 21.10.2020].

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. E-kirja. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 234. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Saatavissa <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 21.10.2020].

Kauremaa, H. 2020. Microsoft Teams käyttöönnoton tehostaminen Tietokeskus Finlandia Oy:n asiakasorganisaatioissa. Laurea-ammattikorkeakoulu. Tietojenkäsittely. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202004276032> [viitattu 9.1.2021].

Keltikangas-Järvinen, L. 2017. Hyvä itsetunto. Helsinki: WSOY.

Kiviruusu, O. s.a. Itsetunto. Nuortenlinkki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/itsetunto> [viitattu 30.3.2021].

Komlosi, E. 2013. Teatteria kouluihin! Mitä (yhteisö)teatteritunneilla opitaan? Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10138/42351> [viitattu 25.10.2020].

Lehtovirta, M. & Peltola, L. 2012. Ihminen mielessä. Psykologian perusteet lähihoitajalle. Helsinki: Edita.

Lintunen, J. 1999. Kokemuksellinen oppiminen ja pedagoginen draama. Teoksessa Lehtonen, J. & Lintunen, J. (toim.) *Draama. Elämys. Kokemus*. Kirjoituksia ilmaisukasvatuksen alalta 2. 3. painos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos, 109–122.

Luostarinen, L. 1999. Minäkuva muovautuu draamailmaisun maailmassa. Teoksessa Lehtonen, J. & Lintunen, J. (toim.) *Draama. Elämys. Kokemus*. Kirjoituksia ilmaisukasvatuksen alalta 2. 3. painos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos, 239–254.

Lähteenmäki, C. 2011. Minä mediatanssija? – Erikoiskoulutusluokkalaisten tanssi-ihanteet ja minäkuva tanssitaiteen opetuksessa. Turun ammattikorkeakoulu. Esittävän taiteen koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201105239230> [viitattu 7.2.2021].

Markkanen, E.-L. 2018. ”Jos siel ois joku kaveri” – Lasten ja nuorten kokemuksia liikuntaharrastuksista. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://cdn.mll.fi/prod/2018/03/27130820/Jos-siel-ois-joku-kaveri.-Lasten-ja-nuorten-kokemuksia-liikunta-ja-urheiluharrastuksista-27.3.pdf> [viitattu 31.3.2021].

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014a. Ajattelun kehitys ja kypsyminen. Ihmisen psykologinen kehitys. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 7.10.2020].

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014b. Muuttuvat kehitystehtävät ja instituutio. Ihmisen psykologinen kehitys. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 7.10.2020].

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014c. Muuttuvat sosiaaliset suhteet. Ihmisen psykologinen kehitys. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 7.10.2020].

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014d. Pohdinta, identiteetti ja minäkuva. Ihmisen psykologinen kehitys. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 9.10.2020].

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014e. Puberteetti ja fyysinen kasvu. Ihmisen psykologinen kehitys. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 7.10.2020].

Orava, L. 2019. ”Teatteri on muovannut minusta sellaisen kuin nyt olen” – Siiperian nuorisoteatteriharrastajien kokemuksia ja kehitysideoita. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201905149818> [viitattu 25.10.2020].

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Työkirja ammatti-korkeakouluun. E-kirja. Jokioinen: e-Oppi Oy. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 21.10.2020].

Pohjola, A. 2018. Epävarma työelämä haastaa identiteetin – mutta se ei ole pelkästään huono asia. Duunitori. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://duunitori.fi/tyoelama/identiteetti-muuttuvassa-tyoelamassa> [viitattu 30.3.2021].

Projektit s.a. Loimaan seudun teatteriyhdistys ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.loimaanteatteri.fi/projektit/> [viitattu 6.10.2020].

Raquel, M. 2015. A Sociocultural Approach to Theatre Productions for Second Language Learning. Teoksessa Babayants, A. & Fitzsimmons Frey, H. (toim.) Theatre and Learning. E-kirja. Cambridge Scholars Publishing. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 24.3.2020].

Rajamäki, J. 2012. Ammattiin opiskelevan nuoren minäkäsitys. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23105> [viitattu 7.2.2021].

Ruusuvuori, J. & Nikander, P. 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. Tutkimushaastattelun käsikirja. E-kirja. Tampere: Vastapaino. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 9.1.2021].

Räsänen, A. 2015. Sitä että mitä tunnet itse itsestäsi : nuorten tulkintoja itse-tunnosta ja sen tukemisen keinoista. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201506051140> [viitattu 7.2.2021].

Saarela, S. 2010. Teatteriharrastuksen vaikutus minuuteen: sosiaaliset ja vuorovaikutustaidot. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010052310215> [viitattu 25.10.2020].

Savikurki, J. 2019. Nuoren itsetuntoon vaikuttaminen teatteri-ilmaisun ohjaajan työssä. Turun ammattikorkeakoulu. Esittävä taide | Teatteri. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019051710338> [viitattu 25.10.2020].

Sinivuori, T. 2002. Teatteriharrastuksen merkitys. Teatteriharrastusmotiivit ja taiteellinen oppiminen teatteriesityksen valmistusprosessissa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-5336-0> [viitattu 6.10.2020].

Suihko, K. 1999. Pedagoginen draama sosiaalisten roolien oppimisen välineenä. Teoksessa Lehtonen, J. & Lintunen, J. (toim.) Draama. Elämys. Kokeemus. Kirjoituksia ilmaisukasvatuksen alalta 2. 3. painos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos, 139–150.

Suomen harrastajateatteriliitto s.a. Esittely. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://shtl.fi/esittely/> [viitattu 6.10.2020].

Teatteritaiteen perusopetus s.a. Loimaan seudun teatteriyhdistys ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.loimaanteatteri.fi/teatteritaiteen-perusopetus/> [viitattu 6.10.2020].

Toivanen, T. & Turpeinen, I. 2009. Murrosikäiset murrosikää tutkimassa. Teoksessa Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä, K. (toim.) Nuoret ja taide – ilolla ja innolla, uhmalla ja uhollla. kirjoituksia murrosikäisten taito- ja taidekasvatuksesta. 2. painos. Helsinki: Finn Lectura, 121–133.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Helsinki: Tammi. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 25.10.2020].

Utter, A. 2019. "Ja mä huomasin pian, että mä osaan!" – Nuorten muistoja teatteritoiminnasta. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019051510012> [viitattu 25.10.2020].

Valtion nuorisoneuvosto, Valtion liikuntaneuvosto, Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus Stea. 2018. Selvitys valtionhallinnon toimenpiteistä lasten ja nuorten harrastustoiminnan edistämiseksi. Valtion nuorisoneuvoston julkaisu verkkojulkaisu 57. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tietoanurista.fi/wp-content/uploads/2018/01/LNH_raportti_2501.pdf [viitattu 19.3.2021].

Vehkalahti, R. 2006. Leikkivä teatteri. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-Kirjat.

Viljanen, J. 2013. "Se on mun juttu". Nuorten tyttöjen identiteetin rakentuminen tanssin kontekstissa. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sosiaalipsykologia. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23495> [viitattu 7.2.2021].

Vuorinen, R. 1997. Minän synty ja kehitys. Ihmisen psyykinen kehitys yli elämänkaaren. 2., uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

HAASTATTELUKUTSU

Hei!

Saat tämän viestin, koska etsin haastateltavia yhteisöpedagogi (AMK) -tutkinnon opinnäytetyöhöni, jossa selvitän Loimaan teatterin entisten nuortenryhmien harrastajien kokemuksia teatterin vaikutuksesta minäkuvaan ja itsetuntoon.

Kyseessä on yksilöhaastattelu, joka toteutetaan etäyhteydellä (mieluiten käyttäen Microsoft Teams -alustaa, tarvittaessa voidaan sopia muustakin). Haastattelut toteutetaan joulukuun 2020 ja tammikuun 2021 aikana. Haastattelun kesto on n. 1 tunti. Tunnistetietona selvitetään ikä, jolloin harrastit Loimaan teatterilla nuorten ryhmässä. Haastattelut taltioidaan ja tallenne on käytössäni opinnäytetyön tekemisen ajan.

Haastattelussa syvennytään kokemukseesi siitä, miten näet teatteriharrastuksen vaikuttaneen nuorena minäkuvaasi, identiteettiäsi ja itsetuntoosi. Aihetta lähestytään esimerkiksi sosiaalisen kanssakäymisen, tunteidenkäsittelyn, omien arvojen ja kykyjen pohtimisen kautta.

Mikäli olisit kiinnostunut osallistumaan haastatteluun, ilmoittauduthan mukaan viimeistään 15.12.2020 joko

sähköpostilla osoitteeseen *****@***** tai

lähettämällä tekstiviestin tai WhatsApp -viestin numeroon *****.

Mikäli mieleesi nousi haastatteluun liittyviä lisäkysymyksiä vastaan mielelläni myös niihin.

Kiitos mielenkiinnostasi!

Terveisin

Lari Lauanne

yhteisöpedagogiopiskelija

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

p. *****

*****@*****

HAASTATTELURUNKO

1. Minkä ikäisenä harrastit Loimaan teatterissa?

TEEMA: MINÄKUVA HARRASTUKSEN ALUSSA

2. Millaisella mielellä aloitit teatteriharrastuksen?

- Millainen tyyppi koet olleesi silloin? (Millaisilla adjektiiveilla silloin olisit kuvaillut itseäsi? Missä koit olleesi hyvä ja missä olisit halunnut olla parempi? Mikä jännitti? Mihin suhtauduit rennosti?)

TEEMA: MINÄKUVAAN VAIKUTTANEET ASIAT HARRASTUKSEN AIKANA

3. Millaisia tilanteita teatteriharrastuksen parissa kohtasit?

- Miksi ne ovat jääneet mieleen eli mitä merkityksellistä koet niissä tilanteissa olleen itsellesi? (Miten toimit niissä? Muuttuiko tapasi toimia harrastuksen kuluessa, mikäli vastaava tilanne tuli myöhemmin vastaan harrastuksessa tai muussa elämässä?)

TEEMA: MINÄKUVA HARRASTUKSEN LOPUSSA (VERTAILU)

4. Millaisin ajatuksin lopetit teatteriharrastuksen Loimaan teatterin nuorten ryhmässä?

- Mitä koit oppineesi? (Millainen tyyppi koet olleesi silloin? Millaisiin ajatuksiin itsestäsi ja kyvyistäsi koet teatterin erityisesti vaikuttaneen? Mikä lopettamisessa jännitti? Mihin suhtauduit rennosti?)

TARKENTAVIA KYSYMYKSIÄ:

TEEMA: SOSIAALISUUS

5. Teatterissa ryhmätyö ja sosiaalinen kanssakäyminen on tosi merkittävä osa harrastusta. Miten koet teatterin vaikuttaneen sosiaalisiin taitoihisi?

- Millä tavoin koet teatterin vaikuttaneen ystävyys-suhteisiisi?
- Millaista vaikutusta teatterilla koet olleen siihen, millaiseksi koit itsesi ryhmässä? (Koitko kuuluvaksi joukkoon? Miten se vaikutti käsitykseesi siitä, millainen tyyppi olet?)

TEEMA: ROOLIT

6. Teatterissa työskennellään roolien parissa. Millä tavoin koet roolityöskentelyn vaikuttaneen itseesi?

- Mitä roolien kautta koet oppineesi itsestäsi? (Miten roolit ovat vaikuttaneet käsitykseesi siitä, kuka olet ja/tai millaiseksi haluat tulla? Entä siihen, millaisiin asioihin pystyt tai et pysty, haluat tai et halua pystyä?)

TEEMA: TUNTEET

7. Teatterissa tunteiden ilmaisu on osa harjoitteita ja näytelmiä. Millaiseksi koit erilaisten tunteiden kanssa toimimisen teatterissa?

- Miten koet tunteiden kanssa toimimisen teatterissa vaikuttaneen tunneilmaisuuksi ja tunteiden käsittelyyn teatterin ulkopuolella?